د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف عمومي ریاست

هنر

ART

ټولګی نهم

۱۳۹۰
هـ . ش

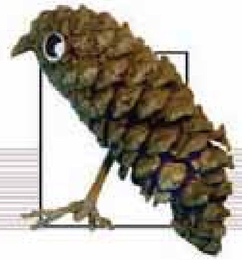

ISBN 978-9936-25-064-2

درسي کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري،
په بازار کې یې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع ده.
له سرغړوونکو سره قانوني چلند کیږي.

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی ریاست

هنر

ART

نهم ټولګی

د چاپ کال ۱۳۹۰ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

مؤلفان:

سیدانور میچنخیل دهنرونو د دیپارتمنت علمي غړی

محمد غالب الله یار د هنرونو د دیپارتمنت أمر

علمي او مسلکي ایډیټ:

سید انومیچنخیل دهنرونو د دیپارتمنت علمي غړی

د ژبې ایډیټ:

مولف محمد سهراب دیدار

د ایډت مسلکي کمیټه:

پوهنمل عبدالحی فرحمند د هنرونو د پوهنځی استاد

د پوهنې وزارت:

غلام محمد راهی د هنر د مضمون ښوونکي

عاطفه شبنم عارفي د هنردمضمون ښوونکي

ديني، سياسي او فرهنگي كميټه:

- مولوي عبدالصبور عربي
- دکتور محمد یوسف نیازی
- حبیب الله راحل د پوهنې وزارت سلاکار د تعلیمي نصاب د پراختیا په ریاست کې.

د څارنې کمېټه:

_ دکتور اسدالله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معین.

_ دکتور شېرعلي ظریفي د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسؤول.

_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.

طرح او ډیزاین:

رحمت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچی يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي — پاميريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ايماق، هم پشه يان
دا هيواد به تل ځليږي — لکه لمر پر شنه اسمان
په سينه کې د اسيا به — لکه زړه وي جاويدان
نوم د حق مو دی رهبر — وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

گرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د معاصر علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې خپل مسؤولیت په ریښتوني توګه سرته رسوي.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، دوطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وراندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې د دې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو مؤسسو او نورو دوستو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړليک

	سرليک	مخ
۱	په رنګه خپو انځورګري	۱
۲	د (معاصر) افغانستان د هنر تاريخ	۳
۳	په مصنوعي موادو ټاپه کول	۷
٤	په ختو کې شبکه جوړونه	۹
٥	د لويديځ هنر	۱۳
٦	د کليزې ډيزاين او نقاشي	۱۷
۷	د لويديځ معاصر هنر	۲۱
۸	له بيکاره کاغذي قطيو لاسي کار جوړول	۲۵
۹	د هنري ډيزاينونو کاپي کول	۲۷
۱۰	د افغانستان له هنري مؤسيسوسره اشنا کيدل	۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

	سرلیک	مخ
۱۱	له شعر څخه انځورګري	۳۱
۱۲	له کمپيوټر سره اشنا کيدل	۳۳
۱۳	د يوه ساده ميناتور کاپي کول	۳۷
۱۴	د بېلو بېلو سکويونو او ګل ګنډنو سره اشنا کيدل	۳۹
۱۵	د يوه ساده ګل ګنډنې جوړول	۴۳
۱۶	د افغاني هنرمندانو پيژندل	۴۵
۱۷	د قرآني آيتونو برجسته کول	۴۷
۱۸	په نقاشۍ کې د (Paint) له پروګرام استفاده	۴۹
۱۹	د افغانستان له ملي موزيمونو سره اشنا کيدل	۵۳
	د منابعو فهرست يا سرچينې	۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

١

په رنګه خپو انځور ګري

ایا تر اوسه مو په رنګه خپو نقاشي کړي ده؟

له نقاشي کولو مخکې خپل کاغذ په خپله خوښه له مینځ څخه قات کړئ. داسې هم کولی شئ چې کاغذ یو یا څو ځایه قات کړئ. بیا کاغذ بیرته خلاص کړئ او په خپله خوښه رنګه خپې چې نه ډیرې ټینګې وي او نه اوبلنې د کاغذ په یوه قات کیږدئ او بیرته یې قات کړئ او لږ څه فشار ورکړئ. کله چې کاغذ خلاص کړئ و به ګورئ چې د پخوانی خپې په شان یوه بله خپه د کاغذ په بل مخ پریوتې ده.

دا کار څو واره په لویو او وړو خپو د کاغذ په بیلو بیلو برخو تکرار کړئ ترڅو د کاغذ د قات کیدو له امله رنګینې خپې منځ ته راشي. بیا لږ څه صبر وکړئ چې رنګ وچ شي. وچیدو وروسته رنګه خپې له هرې خوانه وګورئ او په هغې کې بېل بېل شکلونه پیداکړئ.

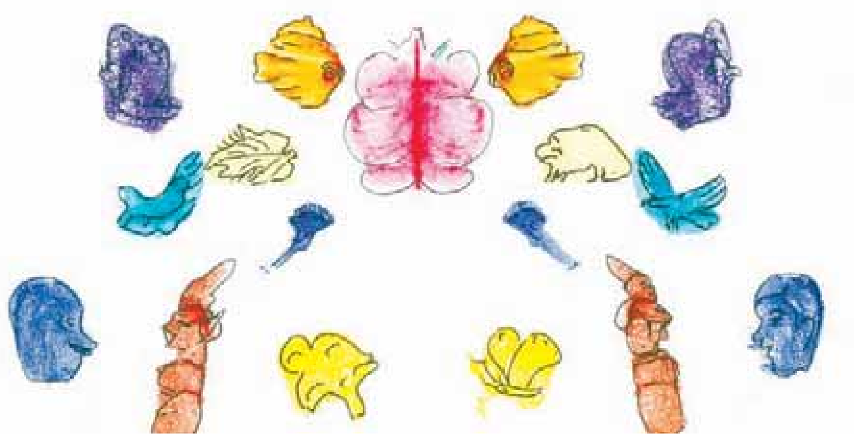

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بيايې د خپلې خوښې په انځورونو بشپړ کړئ.
هر څومره شکلونه چې په کې پيداکړئ ستاسې د بريالیتوب نښه ده

(۲ تصوير) د خپلې خوښې خپې د کاغذ پرمخ کیږدئ او صفحه قات کړئ ترڅو په بل مخ هم همغه خپه په کې ايجاد شي

(۳ تصوير) هرې خوانه رنګه خپې ته وګورئ او ښنا شکلونه په کې پیداکړئ.
رنګه خپې په ښنا شکلونو واړوئ.

تمرين

د رنګه خپو شکلونه چې په ناڅاپي ډول ايجاد شوي دي، بشپړکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معاصر افغانستان د هنر تاریخ

د اوسني او پخواني افغانستان په هنري اثاروکې کو م توپیرونه په ګوته کولی شئ؟

له هندوستان څخه د چاپ د ماشین په راوړلو او د ((ماشین خانې)) (مطبعې) له تاسیس څخه وروسته په کابل کې، د کتابونو، ادبي او تاریخي او نورو رسالو د چاپولو کار پیل شو. د افغانستان لومړنی جریده ((شمس النهار)) په ۱۲۵۲ هـ ش کال کې نشر شوه. د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ په وخت کې د افغانستان د خلکو په تاریخ، فرهنګ، ادب کړو اوړو کې لوی بدلونونه څرګند شول چې د هغو له جملې څخه د نویو ښوونځیو تاسیس، د سرا ج الاخبار د جریدې نشریدل، د دار التالیف تاسیس، د حبیبې ښوونځي تاسیس، د چاپ ډبرینه خونه، د تورو او زنګو ګراف او د درسي کتابونو تالیفددې سبب شو چې د نوي نسل روښان فکران وروزل شي. ددې بدلون په اوږدو کې د

(۱ ـ تصویر) نوې د چاپ خونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لودیځې نړۍ له تخنیکي پرمختګ او د نړۍ له ازادي غوښتونکو بدلونونو سره اړیکې ټینګې شوې: د دموکراسۍ په لسیزه کې د افغانستان په معاصر تاریخ کې د استعدادونو د غوړېدو او د علمي او فرهنګي فعالیتونو د سرته رسولو زمینه برابره شوه. په دې لسیزه کې ادیبانو، څېړونکو او عالمانو خپل اثار د پوهې او هنر نړۍ ته وړاندې کړل. په ۱۳۰۲ هـ ش کال کې د صنایعو ښوونځی تاسیس شودا لومړنی هنري ښوونځی و چې (نقاشي، مجسمه جوړونه، معماري او ...) څانګې یې درلودې چې دا د نویو هنرونو د رامنځ ته کېدو پیل و.په دې مرکزونو کې د هنرمندانو روزنې دې ته لار پرانیستله چې د نوی ټولنې له غوښتنو سره سم ګرافیک، تیاتر او موسیقۍ ته پراختیا ورکړل شي په دې مرکزونو کې د فارغانو له خوا د کتابونو د تالیف، د هنر په بیلو بیلو څانګو کې د ډول ډول هنري ثارو فعالیت پیل شو. د دې هنرمندانو هنراو هغه هنر ونه چې پخوا په افغانستان کې موجود وو، د هېواد ضرورتونو ته ځواب ورکاوه. په ننۍ نړۍ کې د اړیکو نیول او اطلاعاتي رسنۍ ډېر ارزښت لري او بېلې بېلې رسنۍ، لکه: ورځپاڼه، مجله، رادیو، تلویزیون، انټرنټ د هنرمندانو د هنر د مختلفو څانګو په غاړه وو چې دا هنرمندان د هنرونو په پوهنځي او د صنایعو په ښوونځي کې پر زده کړو او تحصیل بوخت دي، ترڅو هنري اثار طرحه او سرته ورسوي. د مثال په توګه د ګرافیک د څانګې زده کوونکي زده کوي چې په څه ډول نشانونه طراحي کړي او د مختلفو ورځو له پاره پوسترونه جوړ کړي د ادارو، مؤسسو او شرکتونو لپاره پاکټونه او نښانونه جوړکړي، مجلې او ورځپاڼې څه ډول طراحي کړي، د کتابونو پوښونه څه ډول انځور کړي او د فابریکو د محصولاتو لپاره څه ډول کارتنونه ډیزاین کړي.

هغه کسان چې د تیاتر په څانګه کې تحصیل کوي، په مرکز او ولایتونو کې د تمثیل په چارو بوخت دي او یا په تلویزیونو کې تمثلي پارچې وړاندې کوي. ټوکې او فکاهي، هنري ټوټې او له تلویزیون څخه د هغې وړاندې کول د معاصري دورې له ځانګړتیاوو څخه دي. ځینې هنرمندان د کاریکاتور یا طنزي تصویرونو د انځورونو فعالیت ترسره کوي او د مجلو او د ورځپاڼو لپاره انتقادي تصویرونه انځوروي.

(۲ تصویر)

(۳ تصویر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا فعالیتونه په ځانګړې توګه په بېلوبېلو مذهبي، اقتصادي، اجتماعي او سیاسي برخو کې زیات ارزښت پیداکوي. په شلمه پیړۍ کې په واقعي شکل د نړۍ په ټکنالوژۍ، اړیکو نیولو، په نوې ښوونه او روزنه او پوهنځیو کې زیات بدلونونه را منځ ته شوي دي. نوی اړتیاوې یې را پیداکړې دي. په معاصر ژوند کې دا فعالیتونه له هنر سره نیږدې اړیکې لري او یا د هنري ځانګو له خوا وړاندې کیږي.

د بېلو بېلو څانګو هنرمندانو، لکه: د معماري، نقاشي، ګرافیک، تیاتر او موسیقی هنرمندانو په نوي دوران کې د ښارونو څیرو ته بدلون ورکړی دی او د انسانانو په ژوندانه کې ډیر بدلونونه راغلي دي.

(٤ ـ تصویر) په روغني رنګونو د یوې کوچنی تصویر

(٥ـ تصویر) د معاصرې نقاشي نمونه په مزارشریف کې د سخي صاحب زیارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦ تصویر) دکتاب په وزرو دګرافیک طرحه

په ننیو وختوکې یو تلویزیوني تبلیغ او ډیزاین په اقتصادي چاروکې زیات ارزښت لري او هغه هنرمندان چې دا دنده پر غاړه لري، باید د کارکولو او د طرحو د وړاندې کولو د بېلو بېلو طریقو زده کړه وکړي. سربېره پردې د هنر ځینې څانګې، لکه: ګرافیک، کاریکاتور او سینما نړیواله جنبه لري چې د دې څانګو دهنري اثارو وړاندې کوونکي په نړیوالو سیالیوکې په فرهنګي او هنري چارو بوخت دي. له دې امله ده چې د نوي افغانستان ډېر هنرمندان په نورو هیوادونوکې په هنري فعالیتونو بوخت دي، ځکه چې هنر پوله او سرحد نه پیژني او د انسانانو په روح باندې خپل تاثیر پرېږدي. د افغانستان معاصر هنرمندان هڅه کوي چې د افغاني هنر او هنرمندانو په پیژندنه سربېره نړیوال معاصر هنرته لاره پیداکړي.
او خپل هنر او فرهنګ په نې چوکاټ کې بیان کړي.

تمرین:

١ـ له کوم معاصر هنر سره مینه لرئ؟

٢ـ هغه پوسترونه چې په جادوکې یې وینئ، په ځیر سره وګورئ؟ هغه په کومو طریقو خپل پیام خلکوته لیږدوي؟

٣ـ د کومو ادارو او موسساتو نښانونه پیژنئ؟ آیا تر اوسه مو د بانکونو نښانونوته پاملرنه کړې ده؟

٤ـ د تلویزیون د پروګرامونو په طراحی کې کوم هنرمندان برخه لري؟ د کالیو په طراحئ، دیکور، رڼا اچونه، د موسیقي په انتخاب، لاربښودنه او ... پروګرامونوته پاملرنه وکړئ.

٥ ـ د کاریکاتور د طراحی موخه څه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

په مصنوعي موادو ټاپه کول

په باطله موادو کوم کارونه سرته رسولئ شئ؟

ستاسي په شاوخواکې داسې مواد وجود لري چې د استفادې وړ نه دي او کولی شو چې د ټاپه کولو لپاره ترې ګټه واخلو. خپلې شاوخواته ښه وګورئ هغه مصنوعي مواد چې د ټاپه کولو وړتیا لري، را ټول کړئ، لکه: بیکاره تنې، الپن، کرېږ ستنې، سرپوښ، د غاښو د کریم تیوپ، د اورلګیت خالی قطی او ... او همدارنګه کولی شئ چې د اوسپنیزو لویو او وړو سکو لکه (یوه افغانیګي، ۲ افغانیګي، ۵ افغانیګي) څخه ټاپه جوړه کړئ. د

(۲ـ تصویر) ټاپې په اشنا شکل بدلې شوي دی

(۱ تصویر) په مختلفو طبیعي موادو ټاپه کول (۳) ۳ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- تصویر) د ښکلو طرحو لپاره له مصنوعي موادو څخه ګټه اخیستنه.

(٤ تصویر) له مصنوعي موادو څخه د نقاشۍ تکمیل شکل

د اسفنج له ټوټو، د کاغذ له وړوکو ټوټو او له پلاستیکي کڅوړو څخه په ټاپه کولو کې ګټه اخیستل کیږي. له دې موادو څخه په عادي او یا پلاس تینګ شوي حالت کې کار اخیستل کیږي. هغه په بیلو بیلو رنګونو ککړ کړئ او په یوه سپین کاغذ یې ولګوئ او بیا په ډیر ځیر سره ورته وګورئ او وروسته د خطو په مرسته نوی شکلونه ترې جوړ کړئ.

تمرین:

۱ـ ایا د څو ډیزاینونو له یوځای کیدو څخه بېل بېل شکلونه جوړولی شئ؟ او د ټاپې په منځ کې نوی ارتباط منځ ته راوړی شئ؟

۲ـ له ټاپو څخه په ګټه اخیستنه په خپله خوښه انځور وکاږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴

په خټو کې شبکه جوړونه:

شبکه جوړونه مو په کوم ځای کې لیدلي ده؟
ستاسې په فکر ولې خلک شبکه جوړوي؟

له اسلامي ډیزاینونو څخه په الهام اخیستلو چې له هغې سره اشناشوي یاست، د خپلې خوښې له ډیزاین څخه یوه شبکه جوړه کړئ. ددې کار لپاره مناسبه اندازه کاغذ چې د یوې تختې کاغذ $\frac{۱}{۴}$ برخه ده.

(۱ ـ تصویر) له خټې څخه تیار شوي ده.

دخټو یوه صفحه د یوه سانتي متر په پنډوالي جوړه کړئ چې ستاسې له ډیزاین سره برابره وي. د هغې د تیارولو لپاره لومړی د خټو صفحه، په لاسو هواره کړئ، وروسته یې د اش گز یا پر یو بل شي باندې ښوی (هواره) کړئ.

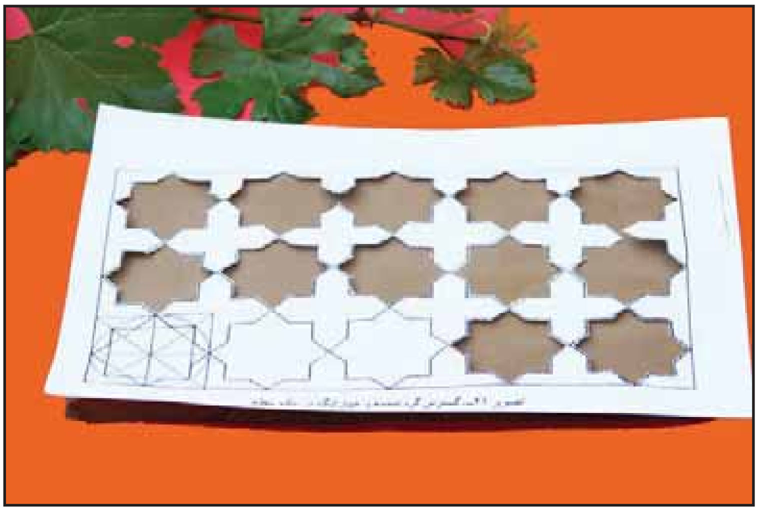

(۲ ـ تصویر) د ختې په صفحه باندې
په کاغذ کې ډیزاین کېښودل کېږي.

د ختې له صفحې له تیاریدو څخه وروسته، په کاغذ کې انځور شوی ډیزاین د هغې په مخ کېږدئ او د خطونو په سر داسې خطونه وباسئ چې په ختې یې نښانې پاتې شي. په لازمو وسیلو په ختې باندې کوم خطونه چې پیداشوي دي د یوې پلاستیکي چاړې په واسطه ژور کړئ او اضافي خټه ترې پورته کړئ. په اخیر کې یې د لاس

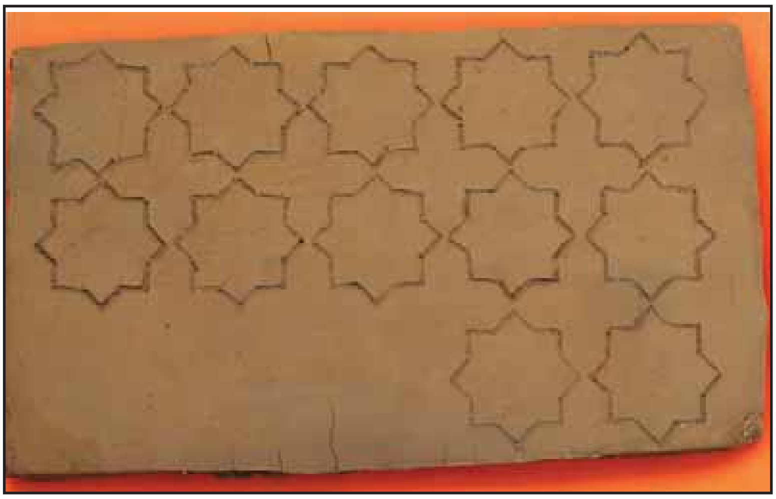

(۳ ـ تصویر) ډیزاین د ختې صفحې ته
انتقال شوی دی او د کارولو وړ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په واسطه ښوی (هواره) کړئ. تر وچيدو وروسته شبکه شوي صفحه په داسې رنګو ورنګوئ چې ښکلا يې لازياته شي.

(٤ ـ تصوير) د خټې اضافه برخې د خټو له صفحې څخه وباسئ.

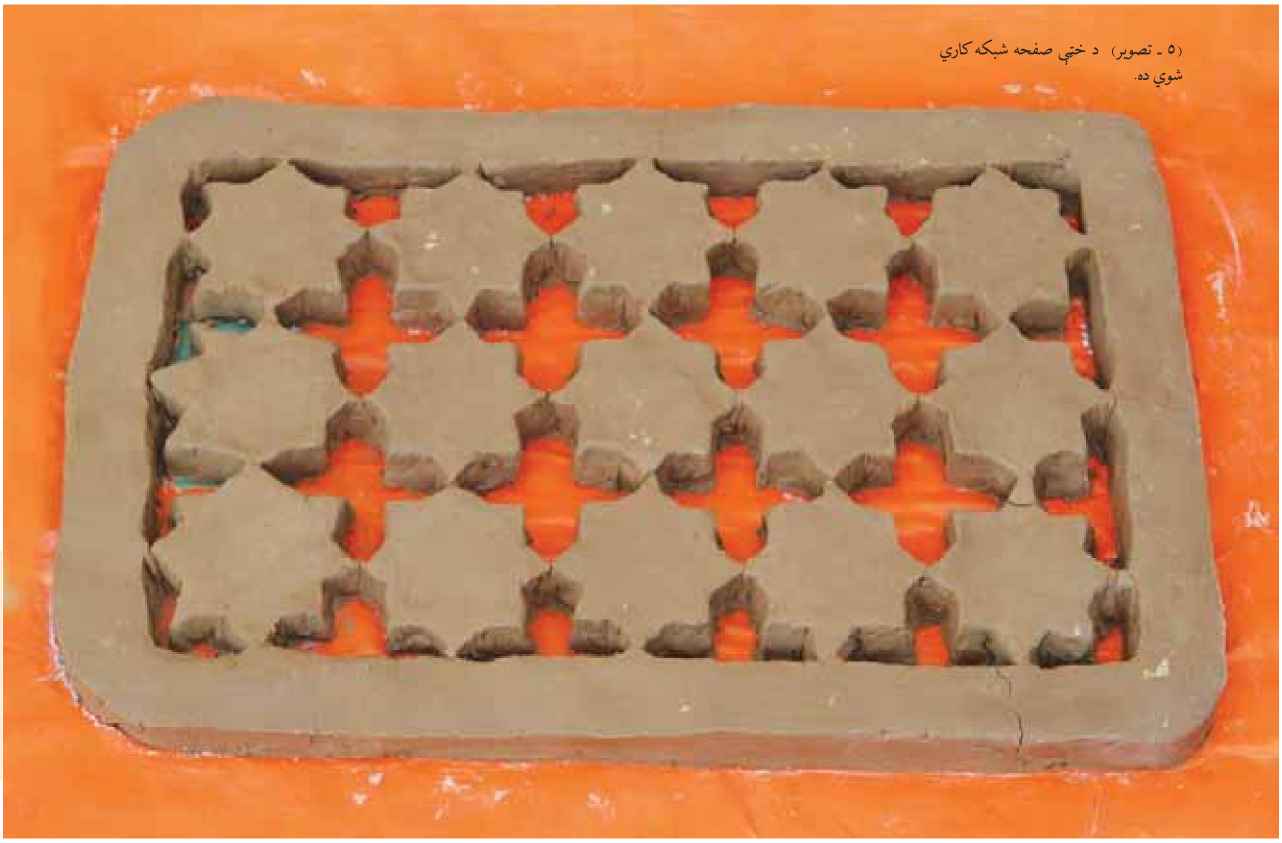

(٥ ـ تصوير) د خټې صفحه شبکه کاري شوي ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

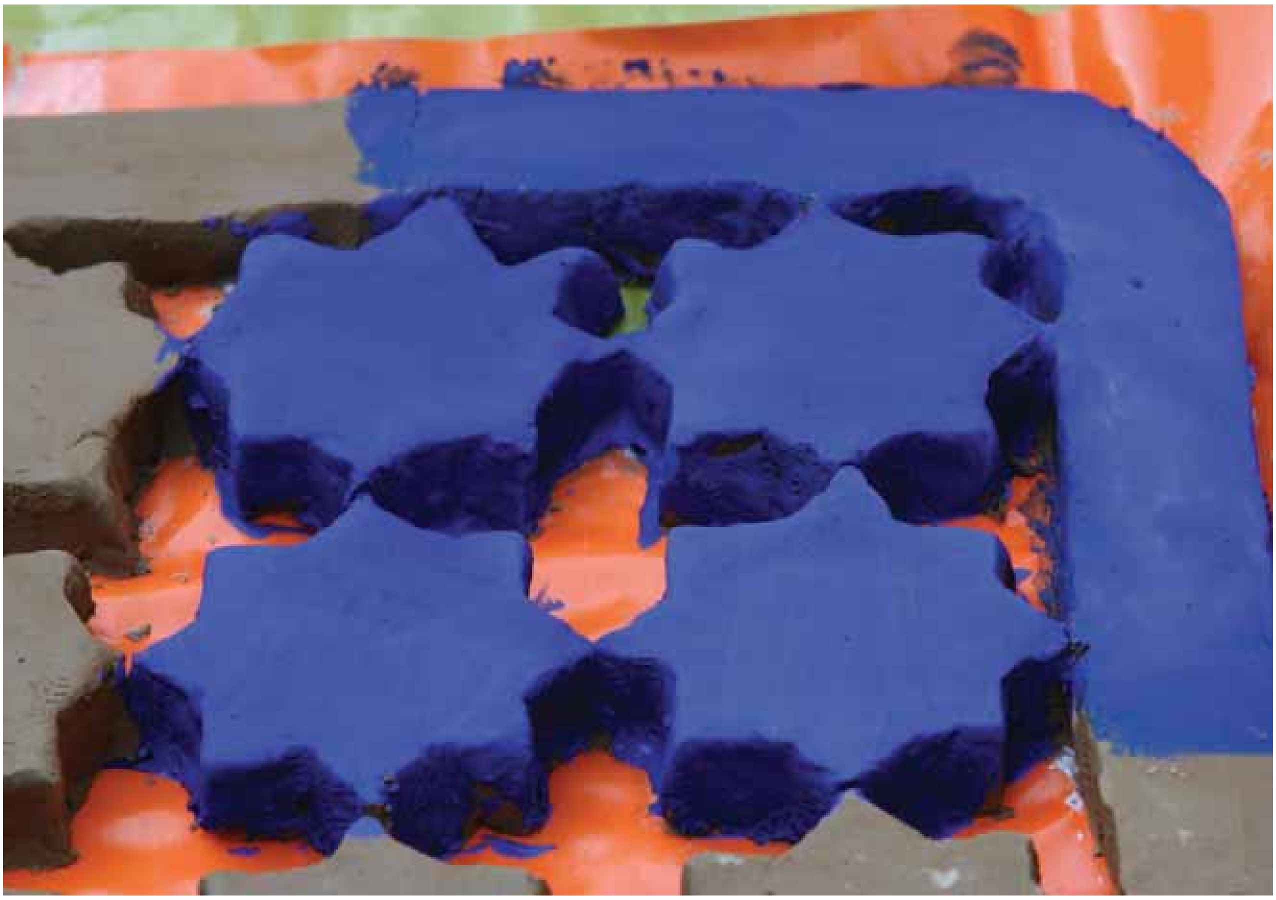

(٦ ـ تصویر) شبکه شوې صفحه رنګه کړئ ترڅو ښکلې شي.

تمرین:

د شبکې جوړولو لپاره نور کوم مواد مناسب دي؟ هغه پیدا کړئ او د شبکې جوړونې یوه نمونه جوړه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵

د لویدیځ هنر

ایا پوهیږئ چې د معاصر هنر ریښې په کومو دورو پورې اړه لري؟

(۱ ـ تصویر) د ((سان پیترو)) کلیسا د میکانژ اثرایتالیا روم ۱۵۶۹ م

رنسانس په لغت کې (بیازیریدنې) ته وایي. داسې ویل کیږي چې ایتالیایي هنرمندانو د یونان هنري او لرغوني روم ادبي او هنري طریقو او روښونو ته مخه وکړه.له همدې امله ددې دورې نقاشۍ او مجسمې جوړونې طبیعت ته ورته والی لري. په دې دوره کې ډیر مهم هنرمندان لکه ((داوینچي))، ((میکل آنژ)) او ((رافایل)) دي.

۱،۲،۳ او ٤ تصویرونو ته پاملرنه وکړئ.

(۲ ـ تصویر) اخیرنی ماښام دایوه د یوالي نقاشي ده چې د ((لئونـاردو داوینچي)) اثر دی
د صومعې په دیوال (د راهبانو د ډوډۍ خوړلو ځای) ((سـانتا ماریا دله مراتسیه)) د ایټالیا په میلان کې ۱٤۹۸ـ۱٤۹۵ م

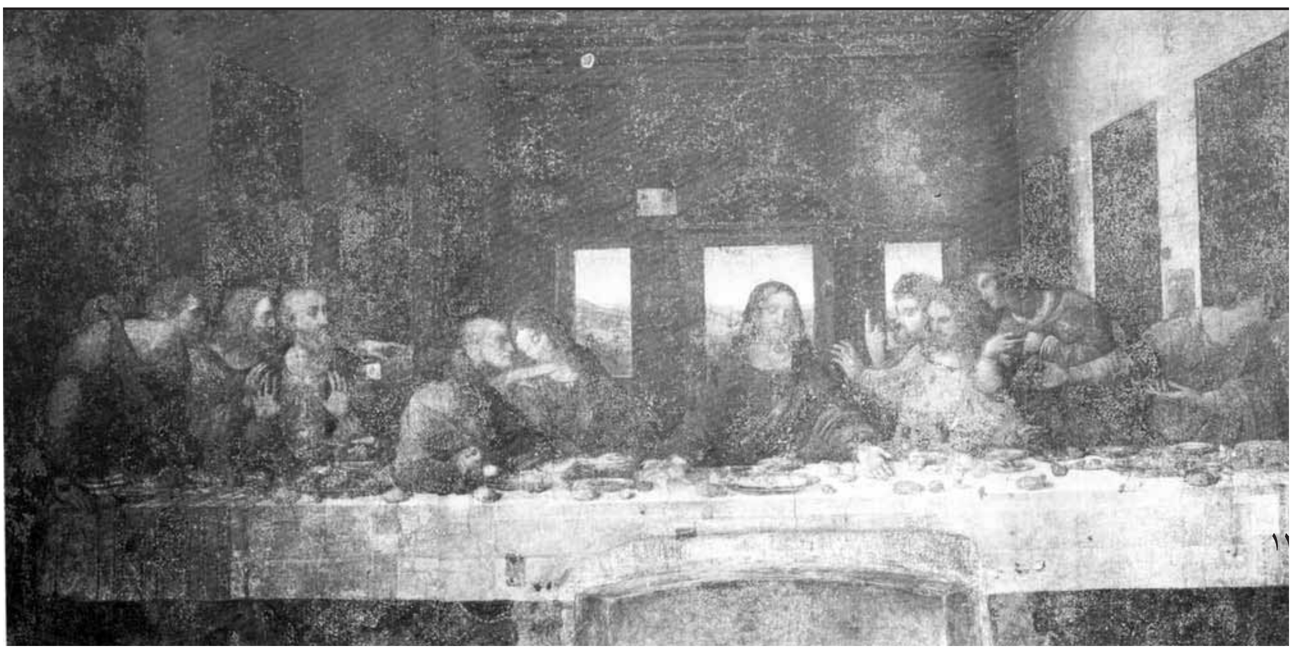

په دې دوره کې د انسان د بدن طبيعي تناسبانو، تون (د رنګ درجه يا تيزوالی او تت والی) (سيوری او روښنايي) رياضي، هندسي او پرسپکتيو (لرې او نيږدې) په نقاشی، مجسمه او معماری کې زيات ارزښت درلود. انسان او د هغو د ښو ښودنه ددې دورې له هنري کارو څخه وه.دا هنري بنې او حالتونه له ايټاليا څخه ټولې اروپا ته وغزيدل. د بيلو بيلو هنري ځانګو هنرمندانو تر ۱۷ ميلادي پيړۍ پورې د رنسانس له دورې څخه تقليد کاوه تر هغې وروسته د ((باروک)) هنرمندانو لکه ((رامبراند)) په نقاشی کې نوې طريقې په ځانګړې ډول له نور اوسيوری څخه په ګټه اخيستلو کار پيل کړ. ۵ تصوير ته وګورئ

(۳ـ تصوير) د (سستيني) دکليت په چت نقاشی د (ميلاثر) آثر واتيکان روم ايتاليا ديوالی نقاشی ۱۵۰۸ تر ۱۰۱۲ پورې.

(٤ ـ تصوير) د ((د آتن مدرسه)) د ((رافايل)) آثر په واتيکان، روم، ايتاليا کې ۱۵۰۹ـ۱۵۱۱ ميلادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۸ میلادي پیړۍ کې هنرمندانو شاعرانه خیالاتو، لیدنو، عواطفو او احساساتو ته مخه وکړه او پارونکي رنګونه او طراحی یې انځور کړې او رومانتیزم یې منځ ته راوړ. درومانتیزم مشهور نقاشان ((دولاکروا)) او ((ژایکو)) نومونه د یادولو وړ دي. ٦ تصویر ته وګورئ

(٥ ـ تصویر) پخپله د نقاش څېره د ((رامبراند))
اثر ۱٦٥۹ ـ ۱٦٦۰ د باروک هنر

وروسته د اکاډومی استاذان، لکه: ((انګر)) او ((داوید)) د دویم ځل لپاره د رنسانس دورې ته را وګرځېدل او په هنري موضوعاتو کې یې د (پخوانیو) طریقو څخه پیروي وکړه او نوی کلاسیزم یې منځ ته راوړ ۷ او ۸ تصویر ته وګورئ.

نور هنرمندان، لکه: ((میله)) او ((ګربه)) هغوی نوي طریقې او روښونه کارول او د رومانتیزم له شاعرانه خیالاتو او احساساتو څخه تیر شول او د هنر له اکاډمیکو اصولو څخه یې فاصله ونیوله. دوی په خپلو اثاروکې د خلکو د ربښتیني ژوندانه په انځورولو پیل وکړ. له دې امله د دوی د کار موضوع د کارګرانو ژوند، د کلیوالو ژوند او د ټیټې طبقې ټولنه وه او ریالیزم یې منځ ته راوړ.

تمرین:

(٦ ـ تصویر) د امپراتورۍ د یوه ((سپور افسر))
تابلو د ((ژریکو)) اثر ۱۸۱٥ م د رومانتیزم هنر

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦ تصویر) د (هوارس د ورونو) د نقاشی تابلو د
(دارید) آثر په ۱۷۸٤ م دکلاسیزم هنر.

(۷ تصویر) د وږو ټولوونکو نقاشي. د میلهٔ اثر ۱۸۷۵ م د ریالزم هنر

۱ ـ ددې درس د نقاشي اثار سره مقایسه کړئ.

۲ ـ ددې درس په تصویرونو کې کوم توپیرونه وینئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶

د کلیزې ډیزاین او نقاشي

تر اوسه مو څو ډوله کلیزې لیدلي دي؟

ډیزاینران څو ډوله کلیزې لکه جیبي، سرمیزي، دیوالي او ... جوړوي ترڅو خلک له هغې څخه ګټه واخلي. دا کلیزې په یوه کال کې د ورځو، اونیو او میاشتو تاریخ راښیي او د بېلو بېلو ډېرو ښکلو ډیزاینونو درلودونکي دي. ډیزاینران د کال د میاشتو او فصلونو اړوند ښکلو تصویرونو، ډیزاینونو او نقاشي شوي انځورونو څخه ګټه اخلي.

(۱ تصویر) د لمر د سترګې تودوخه څه ډول په نقاشي کې ښودلی شئ.

(۲ ـ تصویر) په مني کې د ونو پاڼې کوم رنګونه غوره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳ ـ تصویر) په اسکاندیناوي کې د کلیزې یوه پاڼه

کومې موضوعګانې تاسې د پسرلي او اوړي په فکر کې اچوي؟ کومې میوې تاسې ته منی دربه یادوي؟ د ژمي کومې منظرې ستاسې په خیال کې ګرځي؟ تاسي یوه کلیزه یا جنتري څه ډول ډیزاین کوئ؟

په دې اړه کوم فکر چې ستاسې په خیال کې ګرځي هغه په پام کې ونیسئ او بیایې ډیزاین او انځور کړئ. ستاسې کلیزه په څلورو فصلو ویشل کیږي او دولس بېلې بېلې میاشتې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

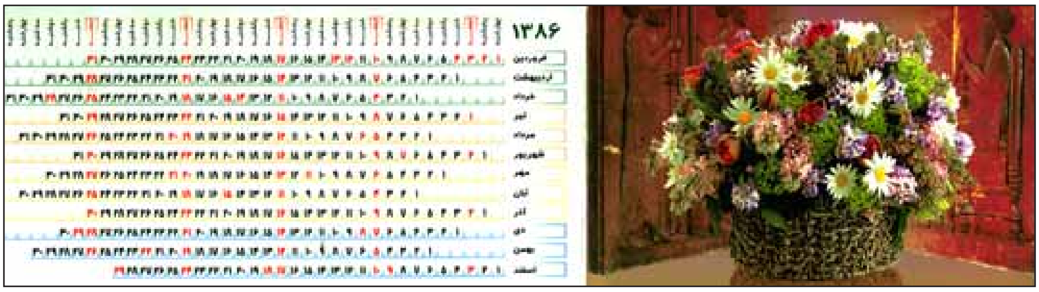

(٤ ـ تصویر) په ایران کې د یوې کلیزې یوه برخه ډیزاین شوې ده.

د یوه کال د ښودلو لپاره له کومو تقسیم بندیو څخه ګټه اخلئ؟ کوښښ وکړئ چې د هر فصل او دولس ګونو میاشتو لپاره هغه تصویرونه، ډیزاینونه او نقاشي پیداکړئ چې د هغوی بیانونکي وي.

(٥ ـ تصویر) په امریکا کې ډیزاین شوې کلیزه

طبیعي منظرې د کال په مختلفو فصلونو کې څه توپیرونه لري؟

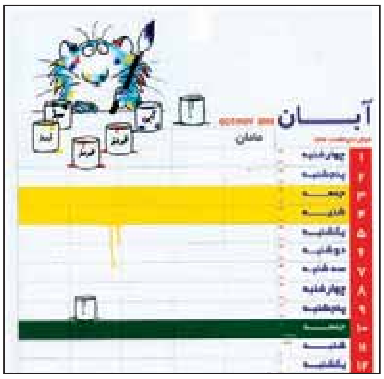

(٦ ـ تصویر) په ایران کې ډیزاین شوې کلیزه

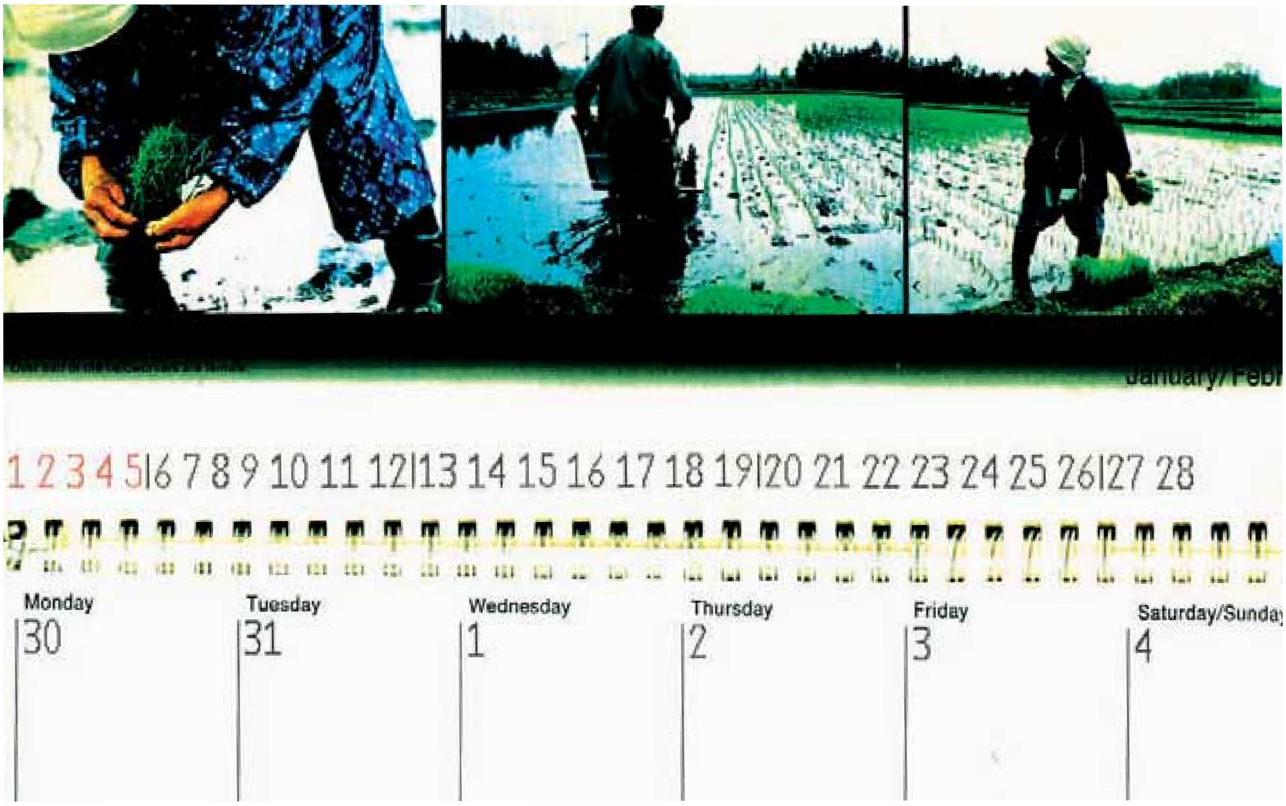

(۷ ـ تصویر) په چین کې ډیزاین شوې کلیزه

تمرین:

۱ ـ یوه دیوالي کلیزه ډیزاین کړئ او هغه په رنګه انځورونو ښکلې کړئ.

۲ ـ څلور کسیزې ډلې جوړې کړئ. د هرې ډلې غړي دې د کلیزې په لیکنو او رسامۍ باندې سره خبرې او مشورې وکړي او تصمیم دې ونیسي. وروسته دې د ډلې هر غړی په یوه پاڼه کاغذ کې د کلیزې یوفصل جوړ کړي. کاغذونه سره وصل کړئ. جنتري یا کلیزه ترې جوړېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

7

د غرب معاصر هنر

د شلمې پېړۍ په هنرونو پوهېږئ؟

په ۱۹ میلادي پېړۍ کې مُدرن نقاشي غورځنگ د امپرسیونیېم په نوم منځ ته راغئ. د فرانسـي ځوانونقاشـانو د هنري کارگاه (کارځای) ځخه د باندې په نوي طریقه نوي موضوعگانې نقاشـي کړې. دې نقاشانو په خپلو اثاروکې د نـور او رنگونـو پر یوبل باندې د اغیزې کار پیل کړ او ډېر تور سـیورې یې ځنگ ته پرېښـودل. دوې د نقاشـي لپاره د ورځې د هر مهال او په ډېره بیړه یې رنگه خپې (لکې) کېښودې ترڅو نور، رنگ او موضوع په ځانگړو شیبو کې تمثیل کړي. لومړي تصویر ته وگورئ.

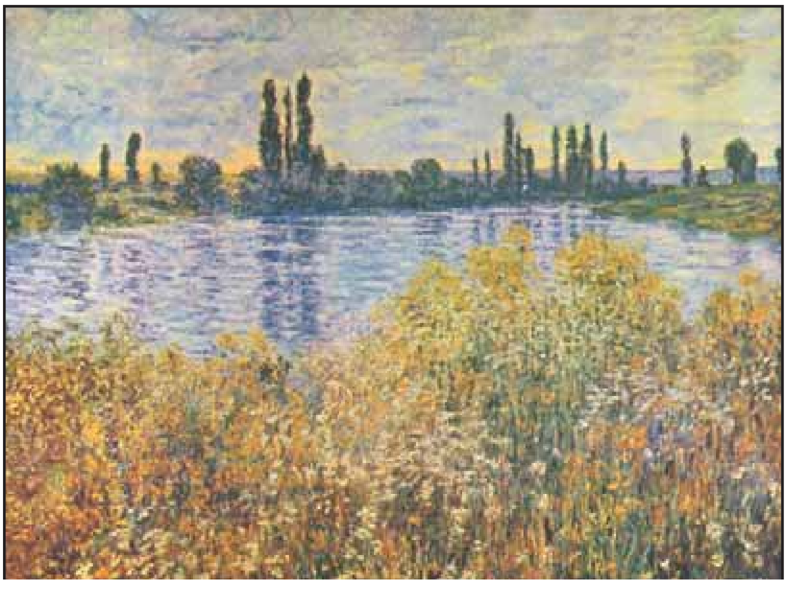

(۱ تصویـر د رود پـه غـاړې منظـره د (مونـه) اثـر امپرلیتونیزم هنر پـه روغني رنگو۱۸۸۰ م کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲ ـ تصویر) د ((پیکاسو)) اثر د کوبیزم هنر

کوبیزم (هندسي شکلوته تمایل) د شلمې میلادي پیړۍ مهم هنري غورځنګ دی. د امپرسیونستانو پر خلاف چې هغوی په ځانګړو شیبو کې نور او رنګ ته پاملرنه لرله، کوبیستانو د حجمونو او هندسي ساده شکلونود بېلا بېلو زاویو دلیدلوپه پام کې نیولو سره نوو ترکیبونو په انځورولو کار پیل کړ. دوی یوه موضوع له مختلفو زاویو څخه ډیزاین او طراحي کوله او بیا به یې همدا تصویرونه یوځای کول، ترڅو وکولی شي له مختلفو طرفو څخه یې په نقاشۍ کې وښیي. کوبیزم د طبیعت د تقلید په ځای د لیدنې او ذهني هنر ته مخه وکړه.

۲ـ تصویر ته وګورئ:

په اروپا کې یوبل ډېر مهم او مدرن هنري غورځنګ اکسپرسیونیزم دی. د اکسپرسیونیېم هنر مندانو د خپلوعواطفو د بیا نولو له پاره له رنګونو څخه په ذهني ډول ګټه اخیستله. ۳ تصویر وګورئ.دوې در نګو په تغیرولو، په شکلونو کې مبالغه او واقعي تناسبونو ته تغیر ورکول په موضوعګانو کې د خپل دروني احساس بیانول پیل کړل.

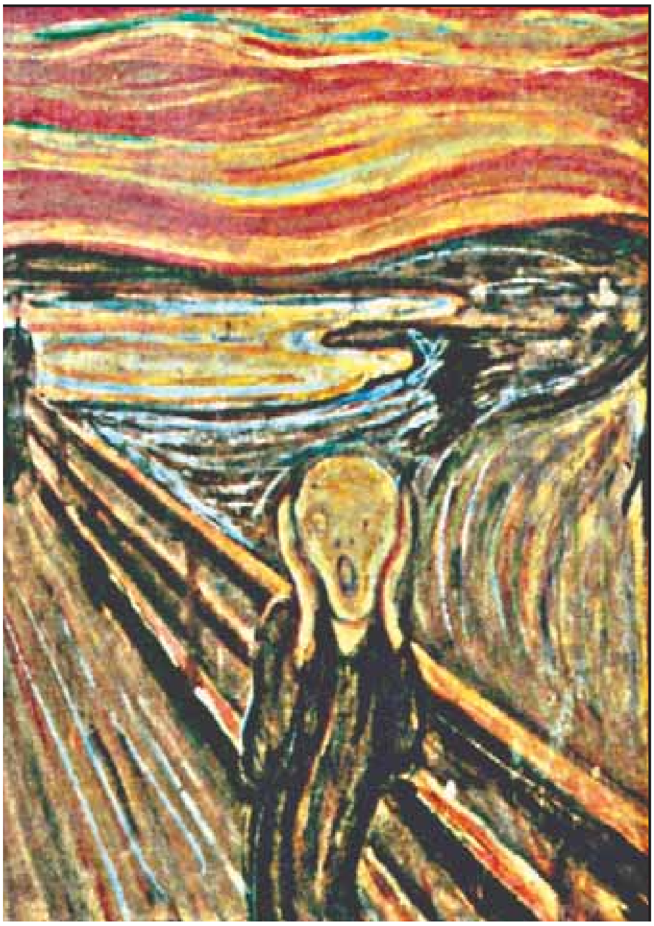

(۳ ـ تصویر) ((فریاد)) د ((مونک))
اثر روغني رنګ او د تمپرا رنګونه.
د اکسپرسیونیزم، هنر ۱۸۹۳ م

د کوربستانو او اکسپرسیونیستانو له تجربو وروسته طبیعت تـه ورته ذهنـي او خیالي تصویرونه په نقاشـی کې ځای پرځای شول چې د رسانس له دورې څخه د امپرسیونستانو تـر دورې پورې یـې رواج درلود. له همدې املـه ((انتزعـي)) او د سـومالیزم هنرونو ته لاره خلاصـه شـوه او هنرمندانـو له واقعي عالـم څخه خیالي او فکري یا ذهني دنیا او خپلې باطني نړۍ ته مخه وکړه.

٤ او ٥ تصویرونه وګورئ. هنرمندانو وروسته موضوعګانې له نقاشـی څخه بیلې کړې او د خطونـو او رنګونو په ترکیـب یې پیل وکړ او ابسترک هنر یا (تجریدي هنر) یې منځ ته راوړ.

٦ او ٧ تصویر ته پام وکړئ.

لـه هغه وروسـته د شـلمې پیړۍ پـه دویمه نیمایـي کې په هنر کې نـوې طریقې مطرح شـوې. په هنري اثر کې هغه مفهوم د پست مدرن پیل و چـې د هنرمند د خیال او فکر څخه یې زیات ارزښت درلود.

د هنر مند موخه د پست له مُدرنیست څخه داوه چـې مخاطب فکر کولو او د هنري اثر درک کولـو، بیانولـو او واقعیـت ته متوجه کـړي، نو لـه دې امله پـه هنري اثـر کې د لیدونکي خیال او فکر، موندنې له پخوانیو د ورو څخه زیات ارزښت پیداکړ.

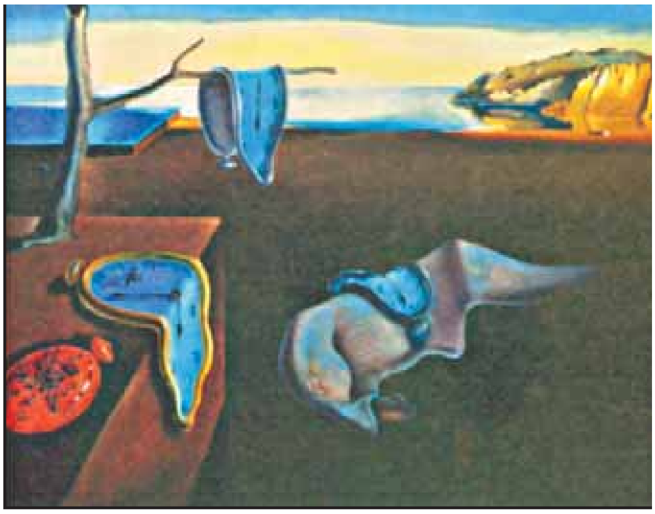

(٤- تصویر) ((تداوم خاطره)) د ((دالی)) اثر روغني رنګ د سوریالیزم ۱۹۳۱ م

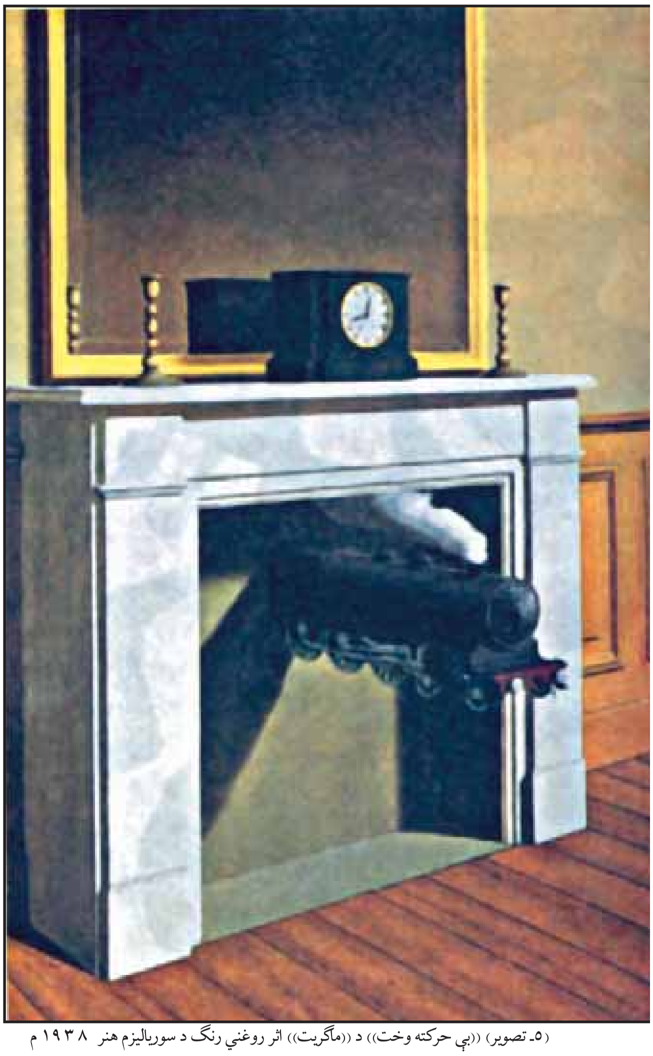

(٥- تصویر) ((بې حرکته وخت)) د ((ماګریت)) اثر روغني رنګ د سوریالیزم هنر ۱۹۳۸ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦ـ تصویر) د ((کله)) اثر د ورځ پاڼې په کاغذ په روغني رنګ انتزاعي هنر ۱۹۳۸ م

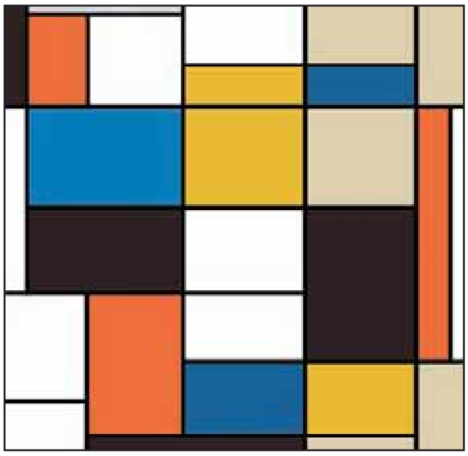

(۷ ـ تصویر) ترکیب بندي د ((موندریان)) اثر، تجریدي هنر ۱۹۲۰ م

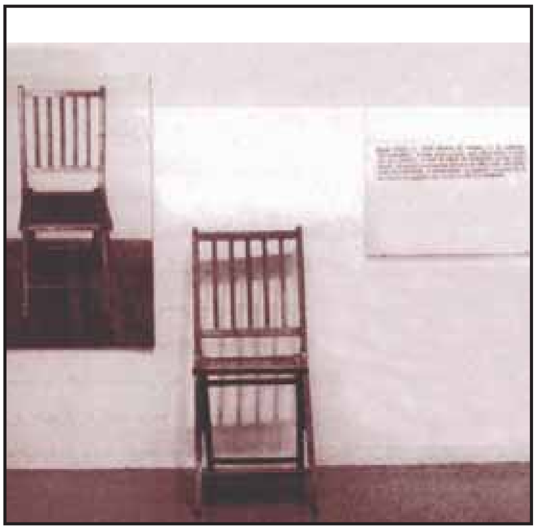

(۸ ـ تصویر) یوه چوکۍ، دکوسوت اثر، د چوکۍ تصویر او لیکنې، د پست مُدرن هنر ۱۹۶۵ م

تمرین:

مدرن هنر او پست مدرن هنرونه د سوریالیزم له هنر څخه مخکې هنرونو سره څه توپیر لري؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸

له بیکاره کاغذي قطیو ځخه د لاسي کار جوړول

په بې کاره قطیو باندې څه کوئ؟
آیا کولی شئ چې له هغې ځخه ابتکاري حجمونه جوړ کړئ؟

زموږ په شاوخوا کې ډېر لوښي موجود دي چې له هغو ځخه د هنري فعالیتونو لپاره ګټه واخلو. تر اوسه مو د سیم یا میخ،طبیعي موادو او بیکاره کاغذو ځخه ښکلي ابتکاري شکلونه جوړ کړي دي. اوس غواړو چې له مقوا قطیو، لکه :د اورلګید قطی، د میوو د اوبو قطی، د کاغذي دسمالونو قطی، د غاښونو د کریم قطی، د چای قطی او ... دا ټول تجربه کړئ. ددې لوست تصویرونو ته پاملرنه وکړئ. د میوو د اوبو د قطیو او د کاغذي دسمالونو له قطیو ځخه مو پیکپ موټر جوړ کړئ دی. ددې لاسي کار مرحلوته پام وکړئ. له بیکاره قطیو ځخه د لاسي کار جوړول په دوو طریقو سرته رسولی شئ. په لومړې طریقه کې قطې ځنګ په ځنګ کېږدې ترڅو وګورئ چې د کوم شکل د جوړلو لپاره مناسب دي. په دویمه طریقه کې د خپلې خوښې شکل وټاکئ. وروسته د خپلې خوښې د شکل متناسب قطی راټولې کړئ او هغه جوړ کړئ. د مثال په توګه د بیلو بیلو وسیلو، لکه: سرویس، الوتکه، بیړۍ، ګرندی موټر، موټرسیکل او .. وروسته بیا هغه قطی چې تاسې ټاکلې دي چې د جوړیدو لپاره مناسب وي را واخلئ، قطی ستاسې د خوښې د

شکل په شان سره ونښلوئ ترڅو ستاسې شکل جوړشي. کولی شئ د قطیو اضافي برخې په بیاتي قطع کړئ او ځینې نورې برخې یې د خپل خوښ شوی شکل په شان جوړې کړئ. (د پیکپ موټر د تیر تصویروته پام وکړئ) وروسته یې په رنګه کاغذونو و پوښوئ او یا هغه رنګه کړئ چې ښکلی شي د کار په اخیر کې، د موضوع جزئیات جوړ او لاسي کار مو تزئین یا ښکلی کړئ.

(۱ ـ تصویر) بیکاره قطی

(۲ ـ تصویر) د اوبو د میوې قطی د ټایر په شکل بیاتي شوی دي

(۳ ـ تصویر) بیکاره قطی د پیکپ موټر په شکل سره نښلول شوي دي

(٤ ـ تصویر) د قطیو مخونه په رنګه کاغذ پوښل شویدي، ښیښې او نور جزئیات پرې اضافه شوي دي

تمرین:

له مقوا قطیو څخه د خپلې خوښې موضوع جوړه او ښکلا ورکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٩

د هندسې ډيزاينونو کاپي کول

آيا د جام منار د خښتو ډيزاينونه مو ليدلي دي؟

مسلمان هنرمندان له هندسي شکلونو څخه په ګټه اخيستنه د بيلو بيلو اثارو په ښکلا کې د ډير زيات مهارت درلودونکي دي.

هندسي ډيزاينونه له هندسي قاعدو سره سم انځوريږي. دا ډيزاينونه د ودانيو د ښکلا لپاره کارول شوي دي، ځکه چې هندسي ډيزاينونه خښتې او کاشي چې د مسطيل او مربع په شان وي، کارول يې اسان دي.

د هندسي شکلونو منظم تکرار چې ديوالونه يې پوښلي دي، ودانيو ته يې ځانګړې ښکلا وربخښلې ده. ځينې ډيزاينونه د هندسي سطحي څخه ترکيب شوي، لکه: مثلثونه، مربع ګانې او څو ضلعي او ځينې نور يې د هندسي سطحوله ليکنو سره يو ځاي رغلي دي. د جام د منار ډيزاينونه چې په هندسي سطحو جوړ شوي دي په غور وګورئ په هغو کې د ((الحکم الله)) جمله چې په هندسي سطحو کښل شويده له ليکنې سره مقايسه کړئ. په ټولو طرحو کې د هندسي سطحو او د هغې اخيرني ترکيب ته توجه وکړئ. وګورئ چې هنري ذوق د هندسې له علم سره څه ډول ارتباط پيدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ترس له کاغذ څخه په ګټه اخیستنه سره هندسي بېل بېل ډيزاينونه په ډبل کاغذ او یا مقوا باندې کاپي کړئ وروسته هغه د لاندې ډيزاين په شکل رنګه کړئ.

(۱ ـ تصویر) ډیزاین د ترس کاغذ په واسطه پلي شوي دي

(۲ ـ تصویر) دبیلو بیلو برخو ډیزاین رنګه شوي؟

(۳ ـ تصویر) د هندسي شکلونو ډیزاین جوړ شوی دی

تمرین:

۱: په کومو تصویرونو کې هندسي شکلونه وینئ؟

۲: ستاسي په چاپېریال کې هندسي شکلونه موجود دي، هغه پیداکړئ او د هغوی نظم ته پاملرنه وکړئ.

۳: د یوه ساده هندسي شکل له ډیزاین څخه یوه کاپي جوړه کړئ او بیایې رنګه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

د افغانستان له هنري موسسو سره اشناکیدل

ایا پوهیږئ چې هنرمندان په کومو موسسو کې تحصیل کوي؟

په افغانستان کې دهنرمندانو د روزلو لپاره د زده کړې بېلې بېلې مؤسسې شتون لري. د هنر علاقمندان کولی شي په دې مرکزونو کې د هنر په مختلفو څانګو کې تحصیل وکړي چې عبارت دي له:

- **د کابل د صنایعو نفیسه ښوونځی** د ا ښوونځی د پروفیسور غلام محمدخان میمنګي په وړاندیز په ۱۳۰۲ هـ ش کال کې تاسیس شو، ترڅو علاقه لرونکي په بیلو بیلو څانګو، لکه: نقاشي، انځورګري، مهندسي، سرامیک، نجاري، اوبدل(بافت) طباعتي کې تحصیل وکړي. له دې ښوونځي څخه ډېر تکړه استادان چې په شرق کې یې ساری نه درلود، فارغ شوي دي، لکه: استاذ (غوث الدین خان)، استاذکریم شاه خان استاذ خیر محمد خان عطایي او استاذ خیرمحمد خان یاري.
- **د غلام محمد میمنګي ښوونځی**: دا ښوونځی د محمد ظاهر شاه د سلطنت په دوران کې د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت په چوکاټ کې جوړشو. د ظریفو او ښکلو هنرونو یاکورسونو په نوم یادیده چې په لومړنیو وختو کې یوازې انځورګري په کې تدریس کیدله وروسته بیا دا ښوونځی د غلام محمد میمنګي په نوم ونومول شو چې بیلې بیلې هنري څانګې، لکه: مجمسه جوړونه، میناتوري په هغې باندې ورزیاتې شوې. په دې ښوونځي کې د استاد خیرمحمد خان عطایي او استاد خیر محمد خان یاري په څېر ډېر زده کوونکي وروزل شول.
- **د ښکلو هنرونو پوهنځی**: د ښکلو هنرونو دیپارتمنت په لومړنیو وختو کې د ادبیاتو د پوهنځي په چوکاټ کې د سردار محمد داود خان د جمهوریت په دوران کې تاسیس شو. په ۱۳۶۳ هـ ش کال کې د کابل پوهنتون د ادبیاتو له پوهنځي څخه جلا او د ښکلو هنرونو د پوهنځي په نوم ونومول شو. په دې پوهنځي کې د نقاشي ،ګرافیک ، تیاتر، موسیقی او د مجسمې جوړونې دیپارتمنتونه شتون

لري چې ډېر تکړه او تجربه لرونکي استاذان د هنر په بېلو بېلو څانګو کې د شاګردانو په روزنه بوخت دي.

● **د کابل د خراباتو ښوونځی**: دا ښوونځی د لومړي ځل لپاره د اصیلې افغاني موسیقي د زده کړې لپاره د استاذ قاسم افغان ، استاذ غلام حسین، قربان علي خان او استاذ پیاراخان لخوا د موسیقي د زده کړې لپاره تاسیس شو. په دې ښوونځي کې زده کوونکو د اواز ویل، د موسیقي د آلو غږول په مسلکي ډول زده کول ترڅو په جشنونو، دولتي او رسمي محفلونو او د ولسونو د خوښیو په مراسمو کې ګډون وکړي او خپل هنر د خلکو خدمت ته وړاندې کړي لکه استاذ قاسم چې په یوه بیت کې داسي وایي:

گر ندانی غیرت افغانی‌ام   چون به میدان آمدی می دانی ام

چې وروسته استاذ رحیم بخش دا شعر په کلاسیک ډول ویلي دي، د دې مکتب زده کوونکو د افغانی اصیل هنر لپاره ستړې وياړنې ترلاسه کړي دي. په ځانګړي ډول استاذ محمد حسین سرآهنګ د موسیقي د بابا لقب، د موسیقي د سرتاج لقب د هندوستان د سترو استاذانو لخوا ګټلی دی.

● **د موزیک لیسه**: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې د موسیقي رسمي لیسه ده چې د پوهنې وزارت په چوکاټ کې په ۱۳۵۳ هـ ش کال کې د سردار محمد داود خان د حکومت په دوران کې تاسیس شوه. په دې لیسه کې سربېره په عالي موسیقي نور مضمونونه، لکه: ساینس، اجتماعیات، ادبیات هم تدریس کیږي. د موسیقي په برخه کې نامتو استادان، لکه: استاذ فقیر محمد ننګیالی، استاذ اسماعیل عظیمي او استاد سلیم سرمست موسیقي په علمي توګه تدریس کوله. د دې لیسې زده کوونکو په ډلیزو ترانو کې چې د ملي ټلویزیون څخه به نښودل کیدې، ګډون درلود. په دې لیسه کې کلاسیکه موسیقي هم تدریس کیده.

تمرین:

۱ ـ ایا پوهیږئ چې په راډیو ټلویزیون کې کوم هنرمندان مرسته کوئ؟

۲ـ د هغو کسانو ترمنځ چې د خپلې علاقې له مخې هنر سرته رسوي او هغه کسان چې له هنري ښوونځي څخه فارغ شوي وي کوم توپیرونه لري؟

۳ـ هغه څوک چې د هنري ښوونځیو څخه فاغیږي کوم کارونه سرته رسوي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

11

له شعر څخه انځورګري

د یو داستان یا دیو ښکلي شعر له اوریدو وروسته څه احساس درته پیداکیږي او کوم تصویرونه مو په ذهن کې درګرځي؟

کله چې د غرو او د هغو د لمنو، ګلانو،دښتو، وګړو، وطنٍ او ... په هکله یو شعر اورو، داسې احساس کوو چې په هغه فضاکې عملاً شتون لرو یا ددې وګړو او شیانو سره اړیکه لرو. دا خیالونه کولی شو چې د انځورونو په بڼه بیان کړو. په دې ترتیب سره هر وګړی کولای شي چې د خطونو، شکلونو او رنګونو په ژبه خپل احساس نوروته بیان کړي.هغه تصویرونه چې د یوه شعر د لوستلو څخه ستاسې په ذهن کې درګرځي، په خپله خوښه رسامي کړئ. وروسته هغه رنګونه چې د شعر له فضا سره همغږي کوي، په هغه یې رنګه کړئ، خپل کارته په غور سره وګورئ او فکر وکړئ چې نور کوم کوم شیان پرې اضافه کړئ چې د شعرله فضا سره زیاته همغږي پیداکړي او هرڅه مو چې د شعر په هکله په فکر کې ګرځي، پرې زیات یې کړئ ترڅو ستاسې تصویر شعر ته ورنیږدې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱ ـ تصویر) له شعر څخه نقاشي د (فرشتې آثر)

تمرین:

یوشعر چې تاسې ته په زړه پورې وي، انتخاب کړئ او بیا له خپل ښوونکي سره مشوره وکړئ، یو تصویر انځور کړئ چې د شعر مفهوم د شکلونو او رنګونو په بڼه بیان کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

له کمپیوټر سره آشنايي

ایا تراوسه مو په کمپیوټر کار کړی دی؟

کمپیوټر هغه دستګاه ده چې د برښنا (برق) پواسطه کارکوي چې مختلف امکانات لري، لکه: دمتنونو ليکل، انځورګري، ډيزاينونه او د نقاشي بيلې بيلې موضوعګاني په دې دستګاه باندې په ساده‌ګۍ او ډيره چټکتيا سره سرته رسيږي. دا دستګاه له دوو برخو څخه SOFTWARE او HARDWARE جوړ شوي ده. دکمپیوټر HARDWARE مختلفې برخې لري چې یوه له بله سره نښتي یا وصل شوي دي لکه کيس (CASE)، مانیتور (MONITOR)، یا هغه صفحه چې د ټلويزيون صفحې ته ورته ده، دکيبورد صفحه (KEYBOARD) چې د ټايپ صفحې ته ورته ده د (ليکلو او د مختلفو عملياتو لپاره استعماليږي) او موس (MOUSE) چې د يوې وړې دستګاه په مخ (پډ) PAD د کيبورد ترڅنګ قرار لري. د هغې د تمیو په کې کارولو سره کولی شو چې د مانیتور په صفحه هره علامه فعاله کړو. د CURSOR چې د مانیتور پرمخ حرکت کوي، د موس (MOUSE) سره اړیکه لري او موس ته د حرکت ورکولو په نتیجه کې کولی شو چې د ځای ښود

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامې COURSER ته تغییر ورکړو او د فعالیت سرته رسولو ځای، لکه: (د خط ایستل) په نښه یا مشخص کړو. د موس د ټنيو کښیکاږل د کلیک CLICK په نوم یادیږي. په معمولي ډول د موس د کیڼې خوا اوښې خوا ټنۍ د (کیڼ کلیک او ښی کلیک) په نومونو یادیږي.
د ځینې نورو فعالیتونو سرته رسولو لپاره لازمه ده چې ټنۍ دوه واره کلیک شي چې ډبل کلیک ورته وایي.
(SOFTWARE) په کمپیوټر کې مختلف پروګرامونه شته چې په دستګاه کې وجود لري او په هره یوه یې کولی شو ځانګړي کارونه سرته ورسوو، لکه: (PAINT)پروګرام چې د رسامی او نقاشی لپاره کارول کیږي چې د وینډوز (WINDOWS) یا د کمپیوټر اصلي پروګرام سره مل دی.کله چې په کمپیوټر کار کوو، نو لومړی باید هغه روښانه کړو، د کمپیوټر روښانه کیدل د کیس پرمخ ټنۍ او د مانیتور پرمخ ټنۍ باندې سرته رسیږي. کله چې کمپیوټر روښانه کوئ، د وینډوز XP په اتوماتیک ډول شروع کیږي او د(WELCOME)صفحه څرګندیږي.

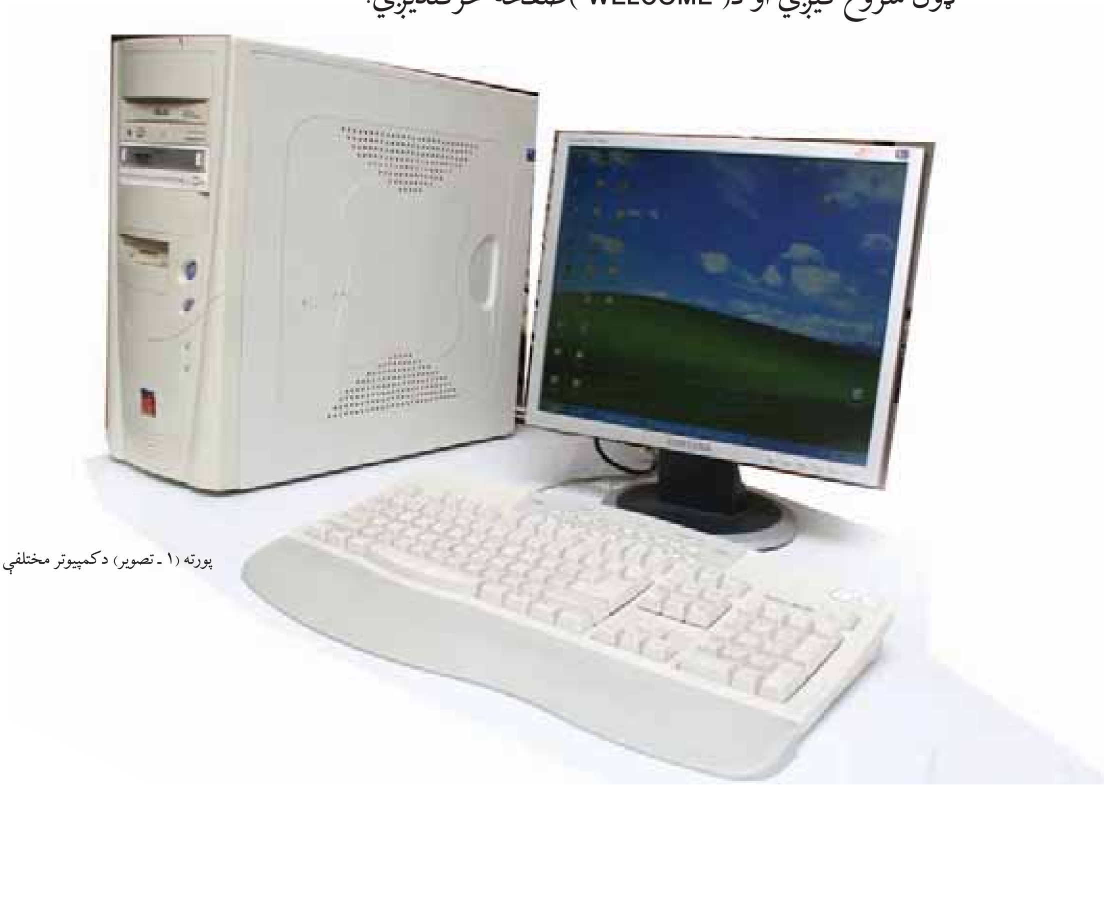

پورته (۱ ـ تصویر) دکمپیوتر مختلفې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲ ـ تصویر) دکیبورد صفحه

وروسته (DESKTOP) ځرګندېږي دا هغه ځای دی چې کولی شو په بیلو بیلو پروګرامونو باندې کار وکړو. یو شمیر ایکونونه (ICON) د دیسک ټاپ په مخ لیدل کیږي دا په هغه پروګرامونو پورې اړه لري چې په کمپیوټر کې نصب شوي دي او په هريوه يې چې کليک کړئ فعالیږي. په دې سربیره دا ایکنونه د سټارټ (START) په تنۍ پیل کولی شو. د سټارټ د تنۍ په کليک کولو سره د پروګرامونو جدول خلاصیږي او د ځای ښود (CURSOR) علامه په هريوه باندې باید وساتي، نو یوبل پروګرام خلاصیږي. هر پروګرام مو چې خوښ وي کول شئ د هغې فضا ته ننوځئ په هغې کې یوه کړکۍ خلاصیږي چې ځانګړي امکانات لري. د کار تر تمامیدو وروسته کیبورد باید مړ کړئ. د کمپیوټر د مړه کولو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور ده چې د وینډوز له XP څخه خارج شئ.
ددې کار لپاره باید د سټارټ مینو ته ننوزئ چې په لاندینئ برخه کې یې (TURN OFF COMPUTER) لیکل شوی دی هغه کلیک کړئ.
یوه وړه کړکۍ خلاصیږي د هغې په منځ کې د (TURN OFF COMPUTER) تڼۍ ده هغه کلیک کړئ چې وینډوز XP وترل شي او کمپیوټر مړ شي.

تمرین:
په ټلویزیون کې د کمپیوټر د زده کړې پروګرام ته وګورئ او د هغه په هکله سره وغږیږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٣

د يوې ساده ميناتورۍ کاپي کول

آيا کولی شئ چې د ترس کاغذ پرته يوه کاپي جوړه کړئ؟

په اتم ټولگي کې له ميناتورۍ سره اشنا شوي ياست، څه ډول کولی شي چې د يوه ساده ميناتور څخه کاپي جوړه کړئ او د خپلې خوښې ميناتور وټاکئ. په غور سره د ميناتور تصوير، خطونو، ډيزاينونو او رنگونو ته وگورئ.

تر اوسه مو د يوې طرحې او مختلفو ډيزاينونو د کاپي کولو لپاره د ترس له کاغذ څخه گټه اخيستې ده؟

اوس هڅه وکړئ چې له ترس کاغذ پرته، لومړی هر شکل ته په ځير وگورئ او وروسته هغه څه چې وينئ په ډير زغم سره کاپي کړئ. يوه ټوټه کاغذ د ميناتور د کاغذ په اندازه راواخلئ او لومړی د شکل لويه برخه په هغه څه چې ستاسې په نظر لوی ښکاري د اصلي طرحې په شان انځور کړئ او وروسته يې د کوچنيو شکلو په انځورولو پيل وکړئ او هڅه وکړئ چې داصلي طرحې په شان يې وکاږئ او خپل انځور تکميل کړئ.

جوړه شوې طرحه په شکاشتيپ د ميز په مخ او يا د رسامۍ د تختې په مخ ونښلوئ. بيا نو رنگونه د اصلي طرحې د رنگونو په شان ترکيب کړئ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه په یاد ولرئ کله چې رنګونه کاروئ، ترڅو پورې چې یو رنګ وچ شوی نه وي بل رنګ په هغې باندې مه کاروئ، ترڅو وکولی شئ چې د رسم جزئیات په ښه شان پکې ځای پر ځای کړئ. د کار له خلاصیدو وروسته کاغذ د میز له سر اویا د رسامی له تختې څخه جلا کړئ او په یوه ښیښه یې په چوکاټ کې وساتئ: له روښانه څخه د تیاره کیدو په لورېې کاپي کړئ.

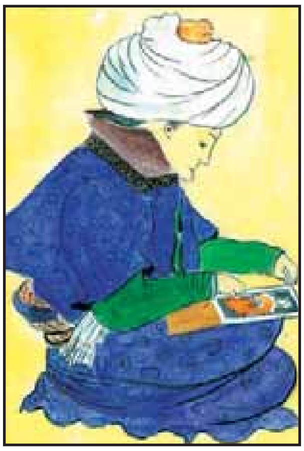

(۱ـ تصویر) دا میناتور د کمال الدین بهزاد اثر دی.

(۲ـ تصویر) طرحه د ترس کاغذ کاپي شوي ده.

(۳ ـ تصویر) طرحه بل کاغذ ته کاپي شوي ده.

(٤ ـ تصویر) د تصویر رنګه شوې برخې

تمرین

له یوې ساده میناتور څخه کاپي کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٤

د بېلو بېلو سکویونو او گل گنډنو سره اشنا کېدل

ایا پوهېږئ چې په تکه باندې گلدوزي څومره لرغونتیا لري؟

(تصویر ١)

د صفویانو په دوره کې افغاني او ایراني سکویونو ځانگړې ظرافت درلود چې نړیوال شهرت یې تر لاسه کړی و. د کندهار او هرات سکویونه امکان لري د هغې دورې محصول وي. په تاسف سره باید ووایو چې ماشیني گل گنډنې، لاسي سکویونه له دود څخه غورځولي دي. په ننۍ نړۍ کې سکوی او گل گنډ د هنري ځانگو یوه دودیزه برخه ده چې په زیاترو سیمو کې یې ارزښت د پاملرنې وړ دی گل گنډنه هغه هنر دی چې په افغانانوکې له ډېرو پخوانیو زمانو څخه رواج لري چې په ځانگړې ښکلا او ظرافت ترسره کیږي.

گل گنډنه د کالیو د ښکلا، پردې، سرمیزیو، جای نمازونو، شالونو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولۍ او د اس او اوښ د سر د ښکلا لپاره ګټه ترې اخيستل ګيږي.
د ګل ګنډنې طريقې په درو برخو ويشل کيږي. په اوله طريقه کې ټوله د رخت ټوټه په رنګارنګ نقشونو پوښل کيږي. لومړيو تصويرونو ته پاملرنه وکړئ. په دويمه طريقه کې د رخت د ټوټې يوه برخه ګنډل کيږي چې د ګل ګنډنې او د رخت د ځمکې د ښکلا اړيکه په رنګ او ډيزاين کې منځ ته راوړي. دويم تصوير ته وګورئ. دريمه طريقه ددې هنر پر مختللې نمونه ده چې بيل بيل ډولونه لري، لکه: په (ګراف کې ګنډنه)) چې يوه اندازه بوده او ستنه د باندې را وباسي او په ظريفو بخيو يې ګنډي او د هغې په شاوخوا باندې ګل ګنډنه کوي چې يو نوي ډيزاين مينځ ته راشي.
د ګراف ګنډنې نمونې په دريم تصوير کې وګورئ.

(۱- تصوير) د بخارا ګنډنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د گل گنډنو لپاره د مختلفو ټوکرانو، د وريښمو او سنډو له تارو څخه گټه اخيستل کيږي. که چيرې ښکلي او تازه وي د طلايي رنگه او نقريي رنگه وريښمو او سنډو څخه دې استفاده وشي چې په نتيجه کې به يو ارزښتناک اثر پر لاس راشي. په

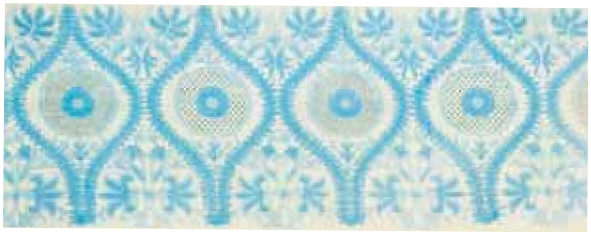
۲ـ تصوير) په سنډو گراف گنډنه

څلورم او پنځم شکل کې د طلايي وريښمو او نقريي سنډو دوو نمونوته پاملرنه وکړئ.

ډير مهم ټکي په گل کنډ کې د هغې کيفيت، طرح، ديزاين او رنگونه دي چې په ډير ظرافت سره بايد سرته ورسيږي او ډيزاينونه يې په دوو ډلو ويشل کيږي، لومړی د گلانو، وښو، حيواناتو، انسانانو په ځانگړي ډول د ناوي او زوم د کاليو انځورونه په ٦ تصوير کې وگورئ. په دويمه ډله کې هندسي شکلونه ترسترگو کيږي. سربيره پردې کله

(۳ تصوير) په مخمل نقره گنډنه

(٤ـ تصوير) په تافته باندې په طلايي رنگ سکوی

د ناوې شال په ۱۲ پيړۍ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله د طرحو په منځ کې لیکنې هم ګنډل کیږي. ۷ تصویر ته په ځیر وګورئ. دا د سکوی یوه په زړه پورې نمونه ده چې په ننیو وختوکې د مسلمانانو ترمنځ فکلوریک دود دی. دا نمونه د قران کریم یو آیات دی چې د معظمې کعبې په پرده په طلایي رنګه وریښمو او سنډو په تور مخمل په برجسته توګه ګنډل شوی دی.

(۷ ـ تصویر) په هندسي شکلونو بلوخي ډیزاین

(۸ ـ تصویر) دکعبې شریفې د پردې پرمخ ګنډل شوی د قرانکریم ایات

تمرین:
دګل ګنډیو ه نمونه پیداکړئ او د هغه د رنګ، ډیزاین او دګنډلو طریقه سره پرتله کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

د یوه ساده سکوی (گل گنډ) جوړول

تر اوسه مو د سکوی څو نمونې جوړې کړي دي؟

د رخت د مختلفو ټوټو دښکلا لپاره له گل گنډنو څخه استفاده وکړئ.
گل گنډل په بیلو بیلو طریقو سرته رسیږي. تاسې کولی شئ چې د یوې ټوټې رخت د ښکلا لپاره د سکوی یوه طریقه انتخاب کړئ. د طرحې د نقلولو طریقې هم خورا زیاتې دي. ماهر گل گنډونکی د طرحې له انتقال پرته د رخت پر ټوټه باندې بیل بیل ډیزاینونه سکوی کولی شي او هغه

(۱ ـ تصویر) په رخت باندې گل گنډ جوړ شوی دی

(۱ ـ تصویر) په رخت باندې گل گنډ جوړ شوی دی

څوک چې ډېر مهارت نلري، هغوی د کاربن پیپر یا د طرحې د خطونو په سوري کولو باندې د خاورو یا د سکرو مید ګې اچوي، ترڅو د رخت پرمخ یې نښې پاتې شي. د ګل ګنډلو د سرته رسولو لپاره، د رخت ټاکل شوي طرحه، رنګه سنډ یا وریښم او د رخت د کلک نیولو لپاره یوه کارګاه تیاره کړئ.

(۳ ـ تصویر) د طرحې د مختلفو برخو ډکیدل

لومړی طرحه د کاربن پیپر او یا د طرحې د سوري کیدو له لارې رخت ته ورنقل کړئ. بیا طرحه په چپه ګنډنه ډکه کړئ چې ډیزاین منظم شي. ددې لپاره چې طرحه مو ښکلي شي د سرو سنډو او یا د وریښمو په واسطه د هغې د منځنی برخې د ډکیدو هڅه وکړئ. په دې ډول طرحه له رنګ څخه ډکه او ښکلي کیږي. په ډکیدو کې یې کوښښ وکړئ چې ستنې په منظم ډول د یوې او بلې په څنګ ولګیږي او د کار هیڅ ځای خالي پاتې نه شي او د طرحې سطحه په رنګه سنډو یا وریښمو ویوښل شي.

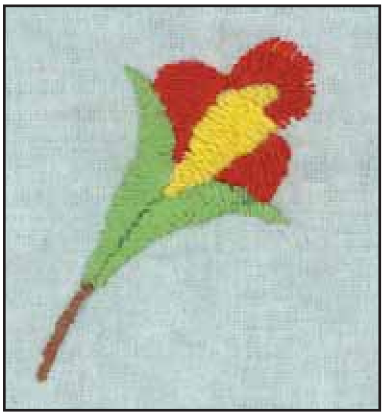

(٤ ـ تصویر) تیار شوی ګل ګند

د کار په پای کې لازمه ده چې د رخت څلورخواوې قات او وېې ګنډئ چې د وخت په تیریدو یې تارونه راونه وزي. جوړ شوی ګل ګنډ کولی شئ په چوکاټ کې وساتئ او یا هغه د بالښت، دستکول، کالیو او ... لپاره وکاروئ. او هم کولی شئ په دې کار، بالښت، روجایي، د میز پوښ، د کمیس ټټر، د لستوڼو خولې،لمن او داسې نوروته ښکلا ور وبخښئ.

تمرین:
یوه طرحه انتخاب کړئ او په هغې کې ګل ګنډنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶

د افغاني هنرمندانو پېژندنه

د معاصر افغاني هنرمندانو د اثارو نمونې مو لیدلي دي؟

استاذ کریم شاه خان:

کریم شاه خان په ۱۲۹۸ هـ ش کال کې د کابل په ښارکې د خپل ژوندانه لومړنی ورځې پیل کړې. استاذ خپلې زده کړې په عدادیه کې سرته رسولي او د رسامۍ هنر یې د صنایعو په ښوونځي کې زده کړ. استاذ کریم شاه خان له ښوونځي څخه تر خلاصیدو وروسته د ښوونکي مقدسه دنده ترلاسه کړه چې څلویښت کاله یې په پوره ایمانداری او اخلاص دغه دنده ترسره کړه او د رسامۍ د هنر د تدریس له لارې یې ډیر زده کوونکي وروزل. استاذ د ډیرو عالي اخلاقو او ډیر ښه هنر خاوند و.

دده هنري کارونه د ریالیزم په سبک برابر ووچې پر طبیعي منظرو سربیره د څارویو او الوتونکو په سکیچ کولو کې یې ځانګړی استعداد او لیاقت درلود. استاد یو کتاب چې د وحشي او اهلي حیواناتو او الوتونکو انځورونه و، تالیف کړ چې په ۱۳۳۲ تر ۱۳۳۳ هـ ش کلونو کې د صنایعو د ښوونځی لخوا طرح او ډیزاین شو او د پوهنې وزارت لخوا چاپ شو. استاذ د شپیتمې کالیزې په اخیرو او د ډاکټر نجیب الله د حکومت په پای کې په کابل کې له دې فاني نړۍ څخه سترګې پټې کړې.

استاد شبنم:

استاذغلام محی الدین شبنم د عبدالرحمن زوی په ۱۳۱٤ هـ ش کال کې د غزنې په مرکز کې وزیږید. د ابتدایي او ثانوي زده کړو له ترسره کولو وروسته يې خپل لیسانس د فلپین له هیواد څخه لاس ته راوړ او بیرته وطن ته راستون شو. استاد شبنم د لومړی ځل لپاره د کابل په دارالمعلمین کې د هنر د ښوونکي په حیث مقرر شو. د خدمت په ۳۹ کلنه دوره کې د خپلو شاګردانو او کاري اندیوالانو لپاره زړه سوانده اوښه ښوونکی و. ده د خدمت په دوره کې د ملاحظې وړ ویاړنې، لکه: نښانونه، مډالونه، تقدیر نامې ترلاسه کړیدي. استاد شبنم په ابتکاري ارت کې د افغانستان د هنر یو غښتلی او وتلی شخصیت و چې ډیر اثار لري. سربیره پر هنري کارو د هنر په هکله تالیفات هم لري.

د ځوانانو لپاره د نقاشي د تدریس رهنما چې په ۱۳۸۰ هـ ش کال کې چاپ شویده او بل کتاب يې نقاشان معاصر افغانستان چې په ۱۳۸۱ هـ ش کال کې د هجرت په دوره کې چاپ شوی دی، دده د تالیفاتو له جملې څخه دي.

تمرین:

د خپل چاپیریال له الوتونکو څخه یو سکیچ کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

د قرآني آيتونو برجسته کول

آيا تر اوسه مو ډېرينې او خټينې لرغوني لوحې ليدلي دي؟
دا لوحې مو په کوم ځای کې ليدلي دي؟

زموږ په ګران هيواد کې ډېرينې لوحې په ښکلو ډيزاينونو او يا په اسلامي خطونو ښکلي شوي دي. پخوانی ودانۍ په ښکلو ډيزاينونو په ځانګړې ډول په جوماتو کې کارول شوي دي. د اسلامي خطونو څخه په ګټه اخيستنه په ودانيو باندې د قراني آياتونو ليکنې د ښکلا، تبرک او د لوی خدای (ج) د ذکر لپاره دي. تاسې هم کولی شئ چې د خپل هيواد د نامتو خطاطانو ليکنې پيداکړئ او د هغو له مخې يوه ښکلي خټينه لوحه د خپل کور د ښکلا لپاره جوړه کړئ. لومړی د ښکلي خط يوه نمونه پيداکړئ. د قرانکريم د اياتونو د جوړولو په وخت کې بايد اودس وکړئ. د خطونو ځنډې په ډېر غور په بياتي

(۱ تصوير) خټه او صفحه جوړه ده

(۲ تصوير) طرحه د خټې صفحې ته نقل شويده.

غوڅې کړئ او هڅه وکړئ چې د لیکنې ځای په منظم ډول قطع او د لیکنې ځای خالي شي. تیاره شوي طرحه د ختینې لوحې په سرچې ۲ سانتي متره قطر ولري، کیږدئ او کاغذې طرحه د سنجاق په واسطه په ختېه کې کلکه کړئ. د لیکنې ځایونه په یو شي چې نوکه یې ډیره ظریفه وي، په ډیر غور او دقت ژور کړئ بیا کلك شوی کاغذ د لوحې له مخې پورته کړئ، وروسته له هغې د یوه سانتي متر په اندازه اضافي ختېه ترې وباسئ چې لیکنه برجسته شي. بیا د لیکنې څنډې ښوی یا صافې کړئ او پرېږدئ چې د ختو لوحه وچه شي. که خوښه مو شوه، نو تر وچیدو وروسته کولی شئ هغه رنګه کړئ او په هغې باندې و رنس ووهئ چې ځلانده شي.

(۳ تصوئر) اضافي ختېه له صفحې وباسی.

(٤ تصویر) جوړه شوی صفحه هواره او ښوی کړئ.

تمرین:

د اسلامي خطونو یوه ساده او ښکلي نمونه په برجسته توګه جوړه کړئ او هغه په رنګونو ښکلي کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

په نقاشي کې له(PAINT) پروګرام څخه ګټه اخیستنه

تاسي کولی شئ چې په کمپیوټر نقاشي وکړئ؟

د (**PAINT**) له پروګرام څخه د استفادې لپاره لومړی کمپیوټر روښانه کړئ.

کله چې د مانیتور (DESKTOP) پرمخ اصلي صفحه ښکاره شي د سټارټ(START)د تنۍ په کلیک کولو سره چې د صفحې په لاندنۍ

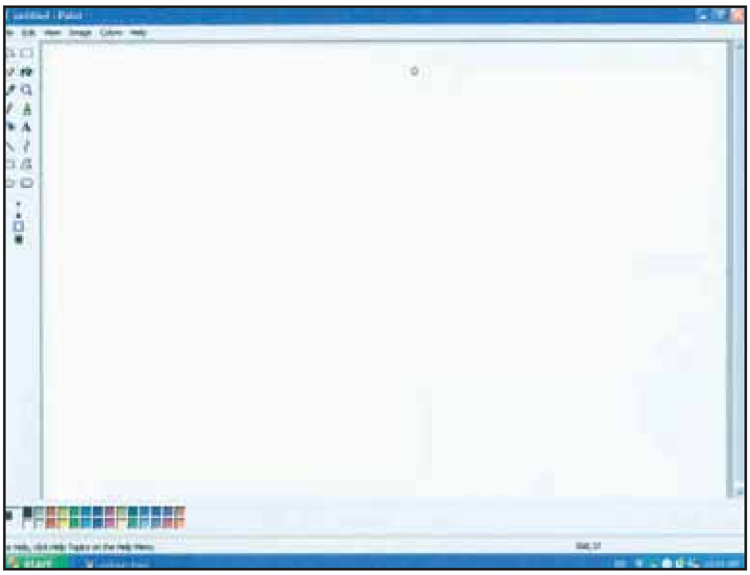

(PAINT صفحه په مانیتور کې.

برخه کې کيڼ لوري ته ده،(PVOGRAMS) ليکنې ته يوسئ يوه نوي مينو خلاصيږي. په دې مينو کې ځای ښود د ليکنې خواته يو سئ چې بله مينو خلاصه شي. په لست کې (ACCESSORIES) پيداکړئ او ځای ښود هغې ته ورولئ. په ترتيب يوه بله نوی مينو خلاصيږي چې په هغې کې د (PAINT) پروګرام وجود لري او په هغه باندې بايد کليک شي چې د(PAINT) پروګرام ته ور داخل شئ. د(PAINT) کړکی په يوه لويه سپينه او رنګه صفحه کې په اصلي برخه کې شامله ده. کولی شئ چې په هغې باندې انځورګري او نقاشي وکړئ. د دې صفحې په چپ پورتني طرف کې د انځورګری لوښي او وسيلې ليدل کيږي، لکه: پنسل، پنسل پاک، مويک، رنګ او ... په کليک کولو سره هغه فعال کيږي او بيا د موس په حرکت خطونه مشخص کړئ. د پنسل، مويک يا د رنګ په علامو باندې کليک وکړئ او د موس په حرکت د خپلې خوښې خطونه او شکلونه انځور کړئ. وروسته بله علامه فعاله کړئ په هغې باندې په کليک کولو نوي شکلونه د هغې پرمخ وکاږئ.دې کار ته ادامه ورکړئ

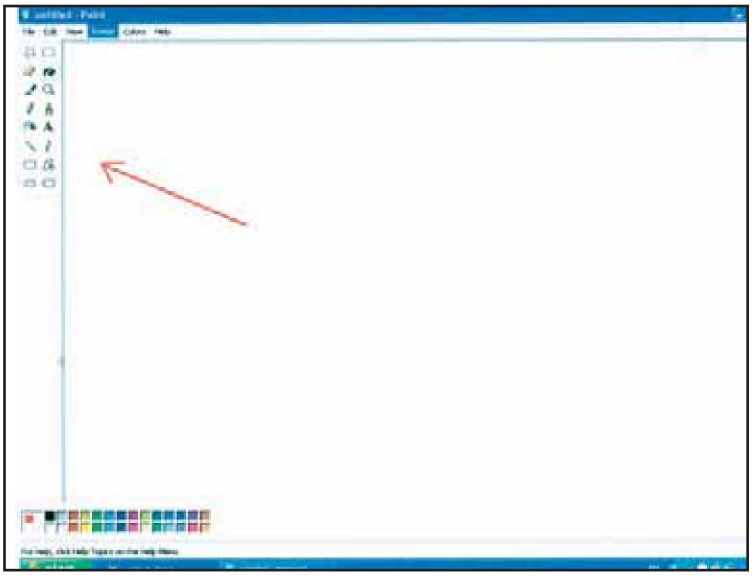
(تصوير ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له ټولو وسیلو سره اشنا شئ: د صفحې په لاندینی برخه چېې خواته د رنګ پلیټ وجود لري چې د تور او سپین په ګډون ۲۶ رنګونه دي. د دې رنګونو د هریوه په کلیک کولو کولی شئ د خپلې خوښې رنګ فعال کړئ ترڅو رنګه خطونه او شکلونه رسم کړئ. د رنګ سطل چې د عمودي مینو د پورتنی برخې په چپ طرف کې قرار لري دصفحې په لاندې پلیټ د هر رنګ په کلیک کولو سره کولئ شئ بیلي بیلي سطحې رنګه کړئ.

د صفحې پورتنی چېې خوا لیکنوته ځیر شي د (IMAGE)تڼی کلیک کړئ چې کوچنی مینو خلاصه شي، په دې مینو کې(CLEAR IMAGE) کلیک کړئ چې صفحه بیا سپینه شي اوس در نګ له سطل د خپلې خوښې په رنګ اصلي صفحه رنګه ګرئ. وروسته په وسیلو او نورو رنګونو رسامي او نقاشي وکړئ. که چیرې د پلیټ په هر یو رنګ کلیک کړئ، یوه وړوکي کړکی خلاصیږي چې هغه ډیر زیات رنګونه ستاسي په واک کې درکوي. تاسې کولی شئ چې د دې جدول هریو رنګ چې ټاکی د OK د تڼی په کلیک کولو هغه رنګ فعال کړئ. بیاکیدلی شي چې رسامي او رنګ امیزي پرې و کړئ. که غواړئ چې د نورو بیلو بیلو رنګو څخه ګټه واخلئ، نو د (DEFINE CUSTOM COLORS)تڼی کلیک کړئ ترڅو د بیلو بیلو رنګونو جدول ستاسې په واک کې درکړي. د هرې برخې په کلیک

(تصویر ٤)

(تصویر۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولو د جدول بېلو بېلو رنگونو درچې یعنې تیاره او روښانه رنگونه د یوې نرۍ فیتې په مخ د جدول ښۍ خواته لیدلی شئ او په هریوه یې چې کلیک کړئ او بیا د (OK)تڼۍ کلیک کړئ ستاسي د خوښې رنگ فعالیږي. د نوي رنگ تر انتخابولو وروسته (ADD TO CUSTOM COLOR) کلیک کړئ دا نوی رنگ په رنگه پلیټ کې په اصلي صفحه ور زیاتیږي.

دې پروگرام سره په اشنا کیدو کولی شئ چې بیل بیل تصویرونه نقاشي کړئ او خپل ذهني خیالونه، ابتکاري طرحې، هندسي طرحې او ازاد شکلونه له خپلې خوښې سره سم انځور کړئ.

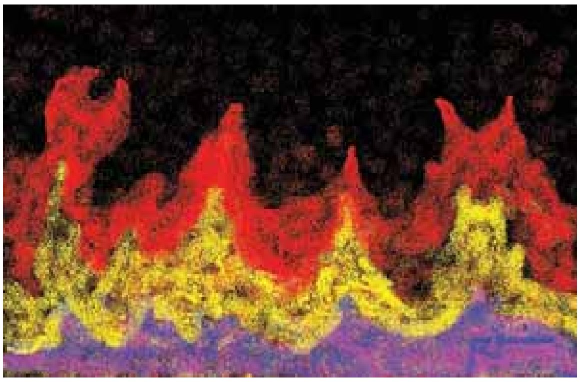

(تصویر ۶)

تمرین:

د(PAINT)پرگروام په مرسته د خپلې خوښې موضوع انځور کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان د ملي موزيمونو سره اشنا يي

د کندهار موزيم:

د کندهار د موزيم لرغوني لوښي او اثار تر ۱۳۳٤ هـ ش کال د ښاروالی د وسايلو سره يوځای ساتل کيدل. په همدې کال کې د کندهار د نايب الحکومه عبدالغني خان په امر او لارښوونه د ښاروالی دفترونه او د موزيم ماموريت سره جلا شول. د موزيم لپاره يوه خونه و ټاکل شوه چې لرغوني آثار د ننداري لپاره په کې په منظم ډول کيښودل شول. په ۱۳۳۹ هـ ش کال کې د پوهنې وزارت د اقدام له مخې موزيم له ښاروالي څخه جلا له ۷۰۰ آثارو سره د پوهنې په مديريت پوري وتړل شو. ددې موزيم ځينې آثار د دولتي ادارو لخوا اهدا شوي وو او ځيني نور يې له بازار څخه رانيول شوي وو.

د غزني موزيم:

د لرغونو آثارو د زياتيدو په وجه چې په يوه خونه کې ساتل کيدل، دغزني د موزيم د تاسيس سبب شول. ددې موزيم اثار ځينې په ناځاپي ډول لاس ته راغلي دي، لکه: د بيلو بيلو زمانو لرغوني سکې، خطي نسخې، د ډبرو د لوښو ټوټې وې چې د سلطان محمود غزنوي د مقبرې په ودانۍ کې ساتل کيدې. د ايتالوي لرغون پيژندونکو د کيندلو په نتيجه چې د غزنې په مختلفو سيمو کې يې وکړې، ډير لرغوني آثار لاسته راغلل چې ځيني يې له اسلام څخه مخکې او ځيني نور يې په اسلامي دورو پورې تړاو درلود، نو ځکه پس له هغې د غزني موزيم زيات ارزښت پيداکړ. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزني د موزيم اثار دوه ډوله دي. يو ډول هغه اثار دي چې تر کيندنو پرته لاس ته راغلي دي، په عمومي ډول د غزني له بازار څخه اخيستل شوي دي، لکه :

قلمي نسخې، ډبرې ، لوحې او فلزي اثار چې د غزني دښار نه دباندې له اطرافو څخه لاس ته راغلي دي، د غزنويانو په دورو پورې اړه لري چې په هغو کې دوې لويې کتېږې چې په هغې باندې د مات شوي صليب او په کوفی خط د ليکنو علامې موجودي دي، د زمريانو مجسمې چې په بڼونو د اوبو د فوارو او يا شيندلو استفاده ترې کيده. د مرمرو ډبرې چې په هغې باندې د حيواناتو څيرې په مجز العقول (د عقل څخه پورته) کيندل شوي وې، سکې، سفالې لوښي، د ښکلا ټوټې چې په غالب گمان يا له ختې او ځينې له محلي گچ څخه دي. ددي اثارو په ډله کې شامل دي.

د غزني د موزيم ارزښت په دوو اصلونو کې نغښتي دی. لومړی دا چې موزيم د غزنويانو د دوران د هنري سبک ښکارندويي کوي او دويم دا چې د غزني د موزيم ځينې اثار له اسلام څخه په مخکې دورو پورې تړاو لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نهم ټولګي د منابعو فهرست

۱.د نقاشي د تدريس لارښود د تنکيو ځوانانو او ځوانانو لپاره، غلام محی الدين شبنم ۱۳۸۰ کال

۲.د هنر د تدريس د ښوونکو لارښود د لومړيو، دويمو او دريمو ټولګيو لپاره کود٤/٥٣/سال ١٣٨٥.

۳.د لاسي چاپ کارګاه فني او حرفوي کود ۲۰/ ۳۵۸، ۱۳۸٤

٤.د نګارګري کارګاه فني او حرفوي کود۲ ٤۹، سال ۱۳۸٦

٥.د ايراني کاشي کاري طرح او اجرا، محمود ماهر التقش. انتشارات موزيم رضاعباسي

٦.د هنر دايرة المعارف، روئيني پاکبار. د معاصر فرهنګ نشر ۱۳۸٦ کال

۷.هنر د زمانې په اوږدو کې، هلن ګاردنر. د نګاه انتشارات اوګاه ۱۳۸٦ کال

۸.د نقاشی د مکاتب سره آشناييو فني اوحرفوي کود۲/٤٥۰، کال ۱۳۸٦

۹.په تاريخ کې د هنر سير ۲، د پوهنځي نه مخکې کود۸/ ٥۹٤،کال ۱۳۸٦

۱۰.د هنر کارګاه ۲ د پوهنځی نه مخکې کود ۱/ ٥۹٤، کال ۱۳۸٦

۱۱.په شلمه پيړۍ کې اخيريني مفاهيم او رويکردونه، ادارود لوسي اسميت.

۱۲.هنرمندان روبرت نيتين، نشرنی

۱۳.هنر په مرکزي آسيا کې کالنپوګا خپکوا، اکبر حاکيموف، ترجمه ناهيد.

۱٤.د ايران د لاسي صنايعو سير (مقالو مجموعه) چې کلارک، د ايران، تهران د ملي بانک انتشارات

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵.د خط د هنر پیدایښت او په هغې کې د تحول سیر، جواد یساولی ثانی. د فرهنگسرا انتشارات

۱٦.د افغانستان فشرده تاریخ، فاروق انصاری. د مطالعاتو مرکز، کابل، ۱۳۸۳کال

۱۷.د افغانستان مهاجر نقاشان، غلام محی الدین شبنم غزنوی. د یونسکو دفتر، ۱۳۸۱کال

۱۸.موزیم پیژندنه او د موزیمونو سیر په افغانستان کې.

۱۹.خودآموز گام به گام Windows- Meid Center ، مرتضی نوریان او نرگس نوریان، زینت حسیني رامشه د بیشه انتشارات، کال ۱۳۸٤.

۲۰.EMBROIDERY FOR FUN, ۱۹۷٤, BY ONDORISHA PUBLISHERS.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library